

PRVNÍ KRŮČKY

po výpočetním prostředí ZČU

2004/2005

DŮLEŽITÉ ÚDAJE

Doporučujeme vám, abyste si na tomto místě podepsal(a) své První krůčky a poznamenal(a) uživatelské jméno, které jste si zvolil(a) při registraci konta — možná se vám to bude později hodit. Heslo si ale nikam nezapisujte, to si musíte pamatovat!

Jmenuji se: .....

Zvolil(a) jsem si login: .....

HelpDesk CIV: operator@service.zcu.cz
+420 377 638 888

Administrátor JIS: jis@service.zcu.cz
+420 377 638 899

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
CENTRUM INFORMATIZACE A VÝPOČETNÍ TECHNIKY

Informační Bulletin CIV

První krůčky

po výpočetním prostředí ZČU

3

Září 2004

— kapesní vydání —

Príspevky uvedené v bulletinu jsou dílem kolektivu autorů CIV.
Publikace neprošla jazykovou ani grafickou úpravou.

Redakční rada: T. Kotouč, J. Sitera a J. Valdman

Sazba písmem Bookman v systému $\text{\LaTeX}$ 2_ε.

Druhé aktualizované vydání, náklad 4000 výtisků.
Vydala Západočeská univerzita v Plzni.

Copyright © Centrum informatizace a výpočetní techniky, 2004.

ISBN 80-7043-317-5

OBSAH

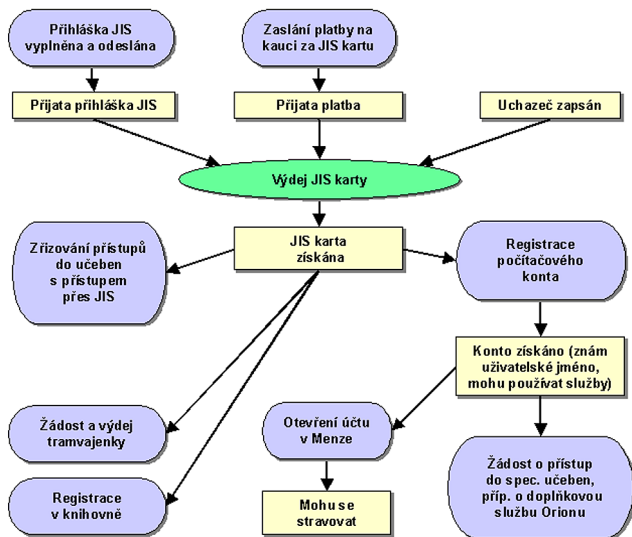
1	Jak postupovat	6
2	Co dostáváte do ruky	7
2.1	Centrum informatizace a výpočetní techniky . . .	7
3	Jednotný identifikační systém	10
3.1	Podmínky pro vydání průkazu studenta	11
3.2	Systém JIS	12
3.3	Průkaz studenta (karta JIS)	12
3.3.1	Kde a kdy průkaz obdržíte	13
3.3.2	Vydání průkazu	13
3.3.3	Ztráty, odcizení, poškození a změny	13
3.3.4	Vrácení průkazu	14
3.4	Validační známka	14
3.5	Zřizování přístupů do objektů	15
3.6	Poznámka	15
4	Jak získat konto na síti WEBnet	16
4.1	Registrace studentského konta	16
4.2	Standardní přístupová oprávnění	20
4.3	Problémy s kontem	21
4.4	Pravidla používání sítě WEBnet	21
4.5	Provozní řád veřejných počítačových učeben CIV	27
5	Počítačová síť WEBnet	29
5.1	WEBnet — síťová topologie a použité technologie	29
5.1.1	Připojení do Internetu	31
5.1.2	Nabízené služby	31
5.2	CESNET2— národní výzkumná páteřní síť	32
5.2.1	Topologie	32
5.2.2	Výzkumné projekty	32

5.3	Připojení studentských notebooků	33
5.3.1	Kde je možné se připojit?	34
5.3.2	Bezdrátová připojení – WiFi	34
5.3.3	Pevná připojení – Ethernet	35
5.3.4	Pravidla připojení	35
5.4	Kolejní sítě	36
5.4.1	Stav kolejních sítí	36
5.4.2	Připojení kolejí k síti WEBnet	36
5.4.3	Chci se připojit	39
5.4.4	Správci kolejních sítí	39
5.4.5	Když mám problém	40
5.4.6	Podmínky užívání připojení	40
6	Služby výpočetního prostředí ZČU	41
6.1	Projekt ORION	41
6.2	Hlavní poskytované služby	42
6.2.1	Jednotná autentizace	42
6.2.2	Elektronická pošta (e-mail)	43
6.2.3	Sdílený diskový prostor	44
6.2.4	Vystavování informací	45
6.2.5	Tiskové služby	45
6.3	Další služby	46
6.4	Odkud mohu služeb využívat	47
6.5	Počítačové učebny ve správě CIV	49
6.6	Kde hledat pomoc	49
7	Navazující služby	50
7.1	Univerzitní knihovna	50
7.1.1	Co vám knihovna nabízí	50
7.1.2	Jak využívat služeb knihovny	51
7.1.3	Jaké knihy najdete v knihovním fondu	51
7.1.4	Rezervace a prodlužování výpůjček po Internetu	51
7.1.5	Kontakty a otevírací doba	52
7.1.6	Kde hledat pomoc	53
7.1.7	Nejčastější dotazy	54
7.2	Stravování v menze — základní informace	55
7.3	Katedra tělesné výchovy	55

8 HelpDesk CIV	57
8.1 Základní informace	57
8.2 Jak HelpDesk kontaktovat	57
8.3 Služby HelpDesku	58
8.3.1 Tiskové služby	59
8.3.2 Služba HELPS	59
8.4 Systém Request Tracker — RT	60
8.5 Často řešené problémy	60
8.6 Další zdroje informací	62
9 Počítače a studium — IS/STAG	63
9.1 Harmonogram akademického roku	63
9.2 Uživatelské rozhraní IS/STAG	64
9.2.1 Zápis na zkoušku v IS/STAG	65
9.2.2 Předzápis	66
9.2.3 Vizualizace studijního plánu	67
9.2.4 Technické informace	67
9.3 Kvalita výuky	68
9.4 Seznámení s IS/STAG – sborník CIV	68
10 Plánky	69

JAK POSTUPOVAT

Na přiloženém schématu si prostudujte, jaké kroky a v jakém pořadí je třeba podniknout, abyste splnili náležitosti související s nástupem do studia. Činnosti v kompetenci CIV podrobně popisují následující kapitoly.

Obrázek 1.1: Postup studenta prvního ročníku

CO DOSTÁVÁTE DO RUKY

VÁŽENÝ STUDENTE,

vydání Bulletinu CIV, které držíte v rukou, je určeno především pro studenty prvních ročníků. Jako takoví pravděpodobně vůbec netušíte, co je to CIV, jak získáte přístup k počítačům, co je to JIS karta a k čemu vlastně je, a nerozumíte spoustě dalších pojmů a informací, které vás zaplavují. . . Tato útlá příručka vám pomůže v orientaci a má být vaším pomocníkem v proniknutí do zaběhnutých postupů a zvyklostí. Dozvíte se v ní nejen význam používaných pojmů i zkratk, ale hlavně o službách, které jsou vám k dispozici.

Není nutné ji číst celou, používejte ji spíše jako pomůcku k vyřešení stávajícího problému. Na protější straně najdete schematické znázornění návaznosti jednotlivých postupů, které musíte provést, abyste se stali plnohodnotnými studenty univerzity. Snad vám k tomu pomůže i tato publikace.

2.1 CENTRUM INFORMATIZACE A VÝPOČETNÍ TECHNIKY

CIV — Centrum informatizace a výpočetní techniky — je útvar s celouniverzitní působností, který má na starost většinu záležitostí kolem výpočetní techniky a informačních technologií, jak už ostatně vyplývá z jeho názvu. Pokud budeme chtít být přesní, budeme citovat z organizačního řádu:

Posláním CIV je rozvoj technické základny ZČU v oblastech IT a IS a s tím spojené poskytování informačních služeb pro potřeby pracovišť ZČU, zejména v oblastech pedagogické, vědeckovýzkumné, studijní, řídicí a správní činnosti.

Zanechme přesných definic a pokusme se jednoduše popsat, k čemu vám může být CIV dobrý. Malému vysvětlování dalších zkratk se ale na úvod stejně nevyhneme.

Centrum informatizace a výpočetní techniky se dělí na tři hlavní oddělení :

- **LPS** — Laboratoř počítačových systémů,
- **SIS** — Středisko informačního systému,
- **SPS** — Středisko provozu a služeb.

Tato oddělení se ještě dále dělí, ale to vás už zřejmě nezajímá a také nemusí. Zde zmíníme pouze ta oddělení CIV, se kterými přijdete přímo do styku během svého studia.

AUP — Aplikační a uživatelská podpora (HelpDesk)

Oddělení AUP je styčný bod mezi uživateli a CIV. Z pohledu studenta zajišťuje hlavně tzv. HelpDesk, který najdete v budově Informačního centra v UI 205a. Zde vám pomohou řešit problémy, poradí vám nebo zprostředkují kontakt na další pracovníky CIV. HelpDesk je váš nejdůležitější a nejviditelnější kontakt na CIV. Podrobněji se o něm zmiňujeme v kapitole 8 na straně 57, kterou si určitě přečtete.

JIS — Jednotný identifikační systém

Oddělení JIS má na starost vše kolem identifikačních karet JIS (průkazu studenta). Přijdete s ním do styku minimálně dvakrát — poprvé při vyzvednutí své karty JIS a podruhé při jejím vracení. Další podrobnosti si přečtete v kapitole 3.

LPS — Laboratoř počítačových systémů

LPS se stará a bdí nad celou univerzitní sítí WEBnet (název vznikl z anglického názvu univerzity *University of West Bohemia*). LPS zajišťuje chod sítě, software na učebnách a na centrálních serverech, elektronickou poštu a další a další služby. Pokud nechcete přijít do konfliktu s lidmi z LPS, podrobně si přečtete *Pravidla používání sítě WEBnet* na straně 21. A pokud nenaleznete chvíli na jejich přečtení, mějte stále na paměti, že pracujete v akademické síti, kterou byste měli používat pouze pro účely vzdělávání a výzkumu.

PIS — Projekce informačních systémů

Lidé z oddělení PIS vytvořili informační systém studijní agendy IS/STAG, zajišťují jeho provoz a vytvářejí pro něj nové aplikace. Kreditní systém studia by byl těžko realizovatelný bez podpory kvalitního informačního systému a vy již brzy přijdete do styku z řadou jeho aplikací jako je předzápis, zápis na zkoušky, evaluační systém a podobně.

Během svého studia budete kromě prostředků a zařízení ve správě CIV pravděpodobně využívat i výpočetní prostředky dalších útvarů, typicky kateder nebo fakult. V takovém případě budete potřebovat ještě další informace, jež nejsou obsaženy v tomto sborníku, a které vám poskytne lokální správce výpočetní techniky na katedře nebo fakultě. Máte-li zájem vědět, jaké služby zajišťuje CIV v celouniverzitním měřítku, navštivte příležitostně stránky <http://sluzby.civ.zcu.cz>

Výpočetní technika a informační technologie jsou oblasti, které vás budou provázet na každém kroku vašeho studia. Vybavení univerzity a technická úroveň výpočetní techniky na univerzitě je ve většině případů nadstandardní a na výši. Pracovníci CIV udělají vše pro to, abyste byli spokojeni a mohli používat služby univerzitní sítě tak, aby vám pomáhaly a zbytečně nezatěžovaly.

Váš CIV

JEDNOTNÝ IDENTIFIKAČNÍ SYSTÉM

V souladu se zákonem o vysokých školách bude jedním z vašich dokladů průkaz studenta vysoké školy. Západočeská univerzita v Plzni přijala jako průkaz studenta bezkontaktní identifikační kartu (JIS karta), která je potištěna personifikačními údaji uživatele (jméno, fotografie, číslo karty) a „uvnitř“ této karty, v jejím čipu, jsou bezpečně uložena různá data. Na rubovou stranu karty se každý rok vylepuje tzv. validační známka.

Obrázek 3.1: Průkaz studenta — JIS karta

Tento průkaz, který vám bude propůjčen na dobu vašeho studia, vám bude sloužit k čerpání některých služeb (stravování, půjčování knih, kopírování, připojení notebooků) a v některých případech vám umožní přístup do vybraných místností a objektů (univerzitní koleje, počítačové studovny nebo některé laboratoře).

V rámci naší univerzity průkaz slouží také k osobnímu prokazování (pokladní, strážní služba, vrátní a pracovníci studijních oddělení). Mimo rámec univerzity například k získání slevy jízdného u dopravních podniků.

Některé další informace a prováděcí pokyny ohledně průkazů studentů a systému JIS jsou uvedeny ve směrnici rektora č. 5R/2003.¹

¹Dokument naleznete na <http://legislativa.zcu.cz>

3.1 PODMÍNKY PRO VYDÁNÍ PRŮKAZU STUDENTA

Co je nutné učinit k získání průkazu, je uvedeno na „Příhlášce uživatele identifikační karty“ (lístek formátu A5). Průkaz vám bude vydán, jsou-li splněny všechny tři následující podmínky:

1. *Správně a úplně vyplněná přihláška.* Zde je nutno vyplnit přední stranu přihlášky, „jemně“ a čistě nalepit standardní průkazovou fotografii (bude vám vrácena). Velmi důležité je správně a úplně uvést celé svoje rodné číslo. Vyplněnou přihlášku zašlete na adresu:

Západočeská univerzita, CIV-JIS
Univerzitní ul. 20
306 14 Plzeň

Příhlášku můžete také vložit do některé ze schránek označených JIS. Schránky jsou umístěny v rámci ZČU:

- v menzách u pokladen
  - vrátnice FPR— Sady Pětatřicátníků 14
  - vrátnice FPE — Klatovská 19
  - u kanceláře JIS č. UI 124 — budova Informačního centra v areálu Bory, Univerzitní 20
2. *Uhrazená kauce 400,- Kč.* Úhradu proveďte bankovním převodem na č. účtu 143929001/2400, nebo v hotovosti u přepážek eBanky (v Plzni ulice Bedřicha Smetany 11). Nedoporučujeme úhradu složenkou. Pozor, při platbě nesplette číslo účtu s jinými platbami ZČU. Jako variabilní symbol uveďte celé svoje rodné číslo bez lomítka. Vynecháte-li ale i číslo za lomítkem (častý jev), průkaz vám nebude vyhotoven, neboť takového plátce nemůžeme identifikovat!

Kauce vám bude vydána zpět po vašem ukončení studia a po vrácení karty. Kauce propadá ve prospěch ZČU v případě, že:

- na studium z vašeho rozhodnutí nenastoupíte,
- kartu ztratíte,

- kartu poškodíte,
  - karta vám bude odcizena.
3. *Zápis v databázi studentů ZČU.* Za tento bod odpovídá vaše studijní oddělení, které zpracovává vaše data o přijetí.

Pokud nejsou splněny všechny výše uvedené body, průkaz studenta není vystaven.

3.2 SYSTÉM JIS

Systém, který komunikuje s vaším průkazem prostřednictvím různých typů snímačů, zajišťuje globální správu jednotlivých aplikací a nazývá se Jednotný identifikační systém (JIS). Systém je v činnosti několik let, neustále se rozšiřuje a postupně navazuje na různé aplikace, které automatizují některé další služby. Systém také slouží ke zvýšení bezpečnosti a ochrany majetku.

Vážení studenti, protože zapůjčené průkazy (karty JIS) budou po jejich vrácení opět recyklovány a dále zapůjčovány vašim následníkům, prosíme vás o šetrné zacházení s kartou v souladu s návodem k obsluze a údržbě, který s ní obdržíte. Věříme, že vám průkaz během vašeho studia dobře poslouží.

3.3 PRŮKAZ STUDENTA (KARTA JIS)

Průkaz studenta je majetkem ZČU a uživateli je zapůjčen na dobu studia. Bezkontaktní čip zabudovaný v průkazu využívá moderní bezpečnostní prvky a je tedy dobře zajištěn proti zneužití. Ke zneužití průkazu ale může dojít tak, že uživatel buďto kartu vědomě půjčí jiné osobě, že kartu ztratí, nebo že mu je karta odcizena. Pro tento moment je důležité připomenout, že průkaz studenta je nepřenosný. Události spojené s užíváním karty jsou průběžně evidovány systémem JIS. Vaším zájmem je ochránit si tento průkaz před zneužitím či ztrátou. (Každoročně je evidována více než stovka případů ztrát a odcizení.)

3.3.1 KDE A KDY PRŮKAZ OBDRŽÍTE

Pro studenty prvních ročníků ZČU jsou pořádány hromadné výdeje průkazů. V akademickém roce 2004/2005 se průkazy vydávají ve dnech 16. 9. a 17. 9. 2004 a pak ve dnech 20. 9. až 24. 9. 2004, vždy v době od 9.00 do 15.00 hodin. Výdejním místem je určena místnost pro studenty č. **UI 213** v budově Informačního centra v univerzitním kampusu na Borech, Univerzitní ulice č. 20. Místnost se nachází v druhém nadzemním podlaží (prvé dveře vpravo po průchodu spojovacím tunelem z hlavní budovy FAV a FST, naproti veřejným počítačovým učebnám). Příchod je také možný z Kaplířovy ulice vchodem do univerzitní knihovny a schodištěm.

Pokud z vážných důvodů nemůžete akceptovat termíny hromadného výdeje, je možné si průkaz vyzvednout i později o patro níže, v provozní kanceláři administrátora JIS, místnost č. **UI 124**. Zde jsou standardní úřední hodiny po celý rok denně (v pracovní dny) od 9.00–11.00 a od 13.00–15.00 hodin.

3.3.2 VYDÁNÍ PRŮKAZU

K vydání průkazu se dostavte osobně s platným průkazem totožnosti (tj. občanský průkaz nebo cestovní pas). Pokud z vážných důvodů delegujete k vyzvednutí svého zástupce, je nutné zmocněnce vybavit ověřenou plnou mocí (i v případě rodičů), protože při vydání průkazu podepisuje uživatel smlouvu o zapůjčení průkazu. Při vydání tedy obdržíte průkaz studenta (JIS kartu), návod k obsluze a údržbě karty, validační známku a tuto publikaci „První krůčky“. Zároveň vám bude vrácena přihláška uživatele.

3.3.3 ZTRÁTY, ODCIZENÍ, POŠKOZENÍ A ZMĚNY

Tyto případy hlase ve svém zájmu ihned administrátorovi JIS, do kanceláře **UI 124**, telefon 377 638 899, přímá linka z jakékoli budovy ZČU je 8899, e-mail: jis@service.zcu.cz. Administrátor zajistí zablokování ztraceného průkazu v systému JIS a podá vám další informace. V případě ztráty, odcizení nebo poškození karty kauce propadá a uživatel opět uhradí kauci

novou. Za vyžádanou změnu údajů na průkazu (příjmení, titul apod.) uživatel zaplatí jednorázový poplatek ve výši 60,- Kč.

3.3.4 VRÁCENÍ PRŮKAZU

Po skončení studia vracíte kartu JIS do kanceláře **UI 124**. Před vrácením je nejprve nutné vyřídit všechny závazky vůči univerzitě (uzavřít konto v menze, vrátit knihy, výpůjčky. . .). Za tímto účelem vám studijní oddělení vydá formulář „Potvrzení o vypořádání závazků studenta vůči ZČU“.²

! Bez tohoto formuláře potvrzeného studijním oddělením vaší fakulty, menzou a univerzitní knihovnou nelze kartu JIS vrátit.

Po vrácení průkazu vám administrátor JIS vydá potvrzení, na jehož základě v pokladně na rektorátu dostanete zpět kauci. Pokud nevíte, kde je rektorát (bohužel častý jev i u absolventů po pěti letech studia), pak vězte, že je to budova ve tvaru krychle s jehlanovou střechou stojící vedle menzy v univerzitním kampusu na Borech. Pokladna je v přízemí vlevo (zahněte do krátké chodby hned za vrátnicí).

3.4 VALIDAČNÍ ZNÁMKA

Platnost průkazu je pro každý akademický rok osvědčována *validační známkou* s hologramem, která se nalepuje na rubovou stranu karty. Bez validační známky pro aktuální období je průkaz neplatný.

Studenti prvních ročníků obdrží známku současně s kartou. Studentům řádně zapsaným na další studijní období vydávají validační známky studijní oddělení fakult.

Známka je samolepicí, uživatel si ji nalepuje sám těsně podél kratší strany karty na její rubovou stranu (viz obrázek 3.1). Známka je neprenosná.

Není-li karta opatřená platnou známkou, neposkytnou vám např. dopravní podniky slevu jízdného nebo může být karta v systému JIS zablokována.

²Získáte na studijním odd. nebo na <http://support.zcu.cz> nebo na <http://legislativa.zcu.cz>

3.5 ZŘIZOVÁNÍ PŘÍSTUPŮ DO OBJEKTŮ

Pokud uživatel požaduje přístup do některého objektu chráněného snímačem, žádá o tento přístup správce příslušného objektu. Tato činnost je převážně automatizována podle studijních předmětů a není v kompetenci administrátora JIS, ale příslušné katedry či správce objektu. Pokud nevíte, kdo daný objekt spravuje, jak získat konto na kopírování a podobně, požádejte administrátora JIS o informace.

3.6 POZNÁMKA

Standardní doba studia je ve většině případů pět let, někteří studenti však studují i déle. Až budete po letech vracet svoji kartu JIS, je velice pravděpodobné, že některé informace uvedené v tomto sborníku již nebudou platit — nezapomeňte se proto informovat na aktuální stav.

Kontakt na administrátora JIS:

CIV-JIS
Univerzitní 20
306 14 Plzeň
kancelář č. UI 124
tel: 377 638 899
e-mail: jis@service.zcu.cz

Úřední hodiny: 9.00–11.00, 13.00–15.00 hod.
(v pracovní dny)

JAK ZÍSKAT KONTO NA SÍTI WEBNET

Právo a povinnost zřídit si konto v síti WEBnet mají *všichni* studenti.

Pouze studenti s řádně registrovaným kontem mohou využívat služeb sítě WEBnet. Mimo přístupu k Internetu, SW zdrojům, výpočetním prostředkům a serverům získá každý student e-mailovou schránku o velikosti 20MB a uživatelský diskový prostor o velikosti 30MB.

4.1 REGISTRACE STUDENTSKÉHO KONTA

Konto si registruje každý student sám. Vlastní procedura vytvoření konta probíhá následovně:

1. Běžným způsobem si vyzvedněte vaši *identifikační kartu JIS* na určeném místě. Na smlouvě bude m.j. uvedeno vaše osobní identifikační číslo (označované „Orion-ID“ nebo „ZCU-ID“) a současně dostanete další informace. Všechny přiložené materiály si *důkladně* prostudujte *před* započítím vlastní registrace!

Vaše identifikační číslo je *tajné* a budete jej potřebovat pouze při registraci konta. V případě jeho vyzrazení se vystavujete nebezpečí, že vaše konto bude využívat jiný student!

2. Vyhledejte kteroukoli veřejnou učebnu označenou nápisem **Registrace kont**,¹ podrobně si prostudujte zde dostupné materiály a vyberte si libovolný neobsazený počítač.

Pokud není uvedeno jinak, je možné provádět registraci konta *kdykoliv, kromě doby od 21.00 do 06.00 hodin*.

Učebny s označením *Registrace kont* jsou rezervovány *výhradně* pro registraci kont a máte právo požadovat na

---

¹UI201, UI202, HJ301, HJ302, HJ305, HJ310, EP207

komkoli uvolnění pracovního místa, pokud zde neprovádí registraci svého konta.

3. Pokud je již počítač nabootován do prostředí ORION LINUX a je zobrazena výzva správce přihlášení Gnome (viz. obrázek 4.1), přeskočte následující bod a pokračujte přihlášením do registračního programu.

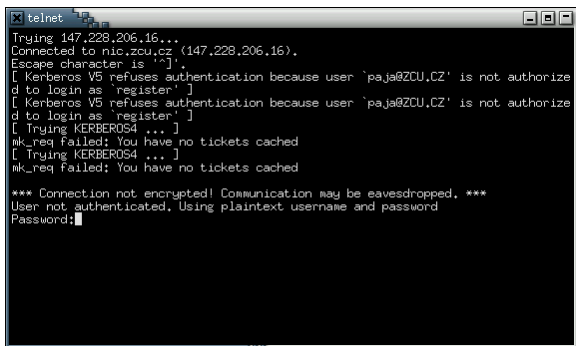

Obrázek 4.1: Přihlašovací okno pro registraci

4. Pokud není počítač připraven stiskněte tlačítko **Reset** a po nabootování stroje zvolte z nabídkového menu Orion Linux (obrázek 4.2).
Vyčkejte dokud počítač nenastartuje a zobrazí přihlašovací okno. (obrázek 4.1)
5. Napište do kolonky *Uživatel:* **registrace**, čímž se přihlásíte jako uživatel *registrace*. Druhou kolonku *Password:* nevyplňujte, pouze stiskněte klávesu **Enter**. Spustí se registrační program, kde je nutné ještě jednou potvrdit výzvu *Password:* stisknutím **Enter**. (obrázek 4.3)

Obrázek 4.2: Startovací nabídka počítačů v učebnách CIV

Obrázek 4.3: Tuto obrazovku pouze potvrďte klávesou Enter

Nyní jste v registračním programu. *Pozorně* čtěte informace v horní části obrazovky a řiďte se jimi:

1. Vyplňte své jméno, příjmení a Orion-ID² (najdete jej na smlouvě JIS). Nalezl-li vás počítač v databázi, je vše v pořádku a můžete pokračovat volbou uživatelského jména a hesla. Při zadávání jména, příjmení a dalších údajů do registračního programu **nepoužívejte písmena s háčky a čárkami**, ale pište „cesky“.

Objeví-li se chyba Nebyl jste nalezen v databázi. zkontrolujte ještě jednou zadané údaje, zejména správnost Orion-ID. Pokuste se registrovat ještě jednou a pokud opět neuspějete, kontaktujte operátorskou službu.

2. Zvolte uvážlivě³ své uživatelské jméno. Vámi zvolené uživatelské jméno (login) vás bude reprezentovat v *celém počítačovém světě* po dobu vašeho působení na ZČU. Doporučujeme použít uživatelské jméno, které vám systémem sám nabídne (tj. první písmeno křestního jména a dalších maximálně sedm znaků z příjmení). Je-li takové jméno již obsazeno, můžete připojit číslici. **Maximální délka uživatelského jména je 8 znaků.**

Zvolený login je součástí vaší e-mailové adresy na ZČU (více viz 6.2.2).

3. Zadejte uživatelské heslo (password), které bude sloužit k prokázání vaší totožnosti v rámci univerzitní počítačové sítě WEBnet a výpočetního prostředí ORION (viz 4.2).

Toto heslo jste *povinni* zachovat v naprosté tajnosti. V opačném případě porušujete jedno ze základních pravidel pro práci na síti WEBnet, čímž se vystavujete nebezpečí zablokování vašeho konta na dobu určitou.

Heslo musí obsahovat alespoň 6 znaků ze dvou různých souborů znaků: malá písmena, velká písmena, číslice, interpunkční znaménka, ostatní znaky.

---

²v registračním programu označované ZCU ID

³Uživatelské jméno nelze změnit. Mnozí studenti až později po letech litují, jakou rádooby vtipnou hloupost si při registraci zvolili. Rozmyslete si předem několik variant uživatelského jména.

Nevolte si snadno odhalitelné heslo (jméno přítele, přítelkyně, psa, . . .), neboť tím riskujete, že ostatní uživatelé sítě budou zneužívat vaše konto (pracovat s vašimi soubory nebo poštou, měnit vám rezervace, zapisovat vás na zkoušky). Na druhou stranu není vhodné volit heslo ani obtížně zapamatovatelné.

4. Na otázku registračního programu *Chcete zaregistrovat vaše konto také pro unixový svět?* odpovězte **ano**.
5. Úspěšně provedenou registrací stvrzujete znalost a následné dodržování zásad specifikovaných v dokumentu „Pravidla používání sítě WEBnet“ — viz strana 21.

Budete-li mít v průběhu své registrace jakékoli problémy, obraťte se s dotazem na operátory registračního místa, či jimi určené zástupce (služba HELPS).

V žádném případě *neodcházejte* od počítače s již započatou registrací!! Tím se vystavujete nebezpečí, že jiný student využije vaše registrační údaje!

Pokud nejste schopni registraci konta z nějakého důvodu dokončit, ukončete registrační program kombinací kláves `Ctrl-C`, nebo v krajním případě tlačítkem `Reset`.

! **Pokud registrace proběhla úspěšně, bude vaše konto automaticky vytvořeno v průběhu 36 hodin.**

4.2 STANDARDNÍ PŘÍSTUPOVÁ OPRAVNĚNÍ

Zřízením konta získáte automaticky přístup k elektronické poště, svému domácímu adresáři na AFS, tiskárnám, k mnoha aplikacím a informačním systémům vyžadujícím autentizovaného uživatele a také na následující *uživatelské* servery:

studenti 1. etapy:

unixový server `satyr.zcu.cz` (ORION LINUX),
veřejné PC laboratoře s OS Linux (ORION LINUX)
nebo Windows (ORIONXP, ORIONT),
veřejné unixové laboratoře DEC a Sun (ORION)

studenti 2. etapy:

unixové servery `eryx.zcu.cz` (ORION LINUX)
a `scylla.zcu.cz` (ORION),
veřejné PC laboratoře s OS Linux (ORION) nebo
Windows (ORIONXP, ORIONT), veřejné unixové la-
boratoře DEC a Sun (ORION)

Svým jménem/heslem se budete prokazovat během studia i na mnoha jiných místech napojených na jednotnou autentizaci ORION při čerpání různých doplňkových služeb. Informační prostředí univerzity je poměrně rozsáhlé (jsou zde například dvě stovky webových serverů nabízejících informace), vhodné startovní místo pro první průzkumy naleznete na adrese

`http://seznam.zcu.cz`

Podrobnější informace o přístupu k jednotlivým serverům budou prezentovány na seminářích CIV-LPS, v informačních bulletinech CIV a na WWW stránkách univerzity, resp.:

4.3 PROBLÉMY S KONTEM

V případě problémů se svým kontem se obraťte na adresu `operator@service.zcu.cz`, nebo na HelpDesk CIV (viz kapitola 8). Před kontaktováním HelpDesku si nejprve prostudujte nejčastější problémy s kontem a způsob jejich odstranění v této kapitole.

4.4 PRAVIDLA POUŽÍVÁNÍ SÍTĚ WEBNET

Tento text je opisem směrnice rektora č. 8R/98, který v původní podobě můžete získat z webu `http://legislativa.zcu.cz`

I. ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ

1. Tato směrnice definuje závazná pravidla pro používání akademické počítačové sítě Západočeské univerzity – WEBnet. Vztahuje se na všechny uživatele sítě WEBnet a počítačů nebo obdobných zařízení, která jsou k počítačové síti nebo jejím počítačům připojena.
2. Pod pojmem síť se v tomto dokumentu rozumí souhrn technického a programového vybavení centrálně spravovaných celouniverzitních výpočetních systémů, k nim připojených výpočetních prostředků a sítí jednotlivých pracovišť ZČU (fakult, kateder, ústavů apod.) a všech prostředků pro vzájemné propojení těchto systémů.
3. Uživatelem sítě se v tomto dokumentu rozumí každý, kdo přímo užívá počítačovou síť a zařízení k ní připojená.
4. Správcem sítě (resp. její části), serveru nebo počítačové učebny (laboratoře) se v tomto dokumentu rozumí pracoviště ZČU, které má síť, server nebo učebnu ve správě.
5. Centrální správu sítě zabezpečuje Laboratoř počítačových systémů CIV (dále jen LPS), která odpovídá za provoz celouniverzitní páteřní sítě a funkčnost připojení jednotlivých pracovišť, za provoz centrálních síťových služeb a celouniverzitních počítačových učeben.
6. Administrátorem se v tomto dokumentu rozumí osoba, která je správcem konkrétního výpočetního systému pověřena k výkonu činnosti souvisejících se systémemou správou a údržbou svěřeného systému.

II. PRÁVO NA UŽIVATELSKÉ KONTO

1. Zaměstnanci ZČU získávají přístup k centrálně spravovaným prostředkům sítě na základě žádosti vedoucího pracoviště podané na registračním místě CIV. Vedoucí pracoviště je povinen oznámit LPS ukončení působení pracovníka na pracovišti, aby mohla být tato konta zrušena.
2. Studenti ZČU získávají nárok na přístupová práva k síti WEBnet zápisem ke studiu na ZČU. Studenti si vytvářejí

svá uživatelská konta osobně automatickou registrací. Tato konta jsou vytvářena na dobu celého studia.

3. Přístupová práva k centrálně spravovaným specializovaným serverům přidělují administrátoři těchto serverů na základě požadavků odborných pracovišť a kapacitních možností.
4. Vytváření uživatelských kont na serverech spravovaných jednotlivými pracovišti je v kompetenci těchto pracovišť. Pracoviště jsou povinna dodržovat jednotná uživatelská jména platná v síti WEBnet a společné zásady administrace.
5. Využívání centrálně spravovaných prostředků sítě WEBnet zaměstnanci (resp. studenty) jiných organizací je možné pouze v rámci smluvní vědecko-výzkumné spolupráce registrované u prorektora pro vědeckou činnost.

III. ZÁKLADNÍ POVINNOSTI UŽIVATELŮ

1. Každý uživatel je povinen seznámit se způsobem používání sítě před prvním přístupem k síti. V odůvodněných případech mají pracovníci z pracovišť pověřených správou sítě právo přezkoušet tyto znalosti.
2. Při práci v počítačových učebnách (resp. laboratořích) je uživatel povinen dodržovat *Provozní řád učebny (laboratoře)*. Tento řád vydává správce učebny (laboratoře).
3. V těch počítačových učebnách, jejichž počítače jsou rozvrhovány pomocí rezervačního systému, jsou uživatelé povinni tyto rezervace respektovat. Omezování uživatele, který má počítač řádně zarezervován, může být důvodem k dočasnému odebrání uživatelských práv toho uživatele, jenž rezervaci nerespektoval.
4. Při práci v počítačových učebnách je uživatel na požádání oprávněné osoby (operátorské služby, administrátorů, pracovníků správce) povinen prokázat hodnověrným dokladem svoji totožnost (identifikační kartou ZČU, indexem, občanským průkazem, cestovním pasem).

5. Uživatel je vždy povinen respektovat pokyny oprávněných osob (operátorské služby, administrátorů, pracovníků správce).
6. Každý uživatel smí používat prostředky sítě jen v rámci své pracovní náplně ve studijní, vědecko-výzkumné, administrativní nebo hospodářské činnosti v rámci ZČU.
  - (a) Studentům je zakázáno využívat síť k jakýmkoli komerčním účelům kromě prací, které jsou konány pro pracoviště Západočeské univerzity a jsou v souladu se zásadami komerčního využití sítě univerzitními pracovišti.
  - (b) Pracoviště Západočeské univerzity mohou používat síť pro komerční účely po dohodě s ředitelem CIV a kvestorem v souladu s licenčními podmínkami a *Směrnicemi pro hospodářskou činnost na ZČU*.
  - (c) Je zakázáno zpřístupňovat služby Internetu (např. aktivní přístup, vystavení WWW stránek, ...) fyzickým a právnickým osobám nebo ostatním subjektům, které nemají uzavřenou smlouvu s poskytovatelem (CESNET, z.s.p.o.).
7. Přístup do vyšších počítačových sítí, který je prostřednictvím sítě WEBnet zprostředkován, je umožněn pouze pro studijní a vědeckovýzkumné účely. Při přístupu k informačním zdrojům je nutno striktně dodržovat pravidla chování platná na hostitelském počítači.
8. Při práci v síti je především zakázáno:
  - (a) Připojování dalších počítačů do sítě a jejich přemísťování bez schválení správce sítě.
  - (b) Instalovat bez schválení administrátorů sítě takové programové vybavení, které by neúměrně zvyšovalo zatížení sítě a serverů.
  - (c) Šířit a instalovat na síti takové programové vybavení a dat, k nimž nevykonává uživatel vlastnická práva, resp. práva užívání.
  - (d) Neautorizované kopírování a šíření jakékoli (i části) programového vybavení nebo dat, k nimž vykonává univerzita vlastnická práva, resp. práva užívání.
  - (e) Neautorizovaná modifikace programů, dat nebo technického vybavení v majetku či užívání univerzity (např. taková změna konfigurace počítače nebo terminálu, která by měla vliv na provoz sítě).

(f) Poškození nebo ničení počítačových prostředků (počítačů, programového vybavení, komunikačních linek).

(g) Zneužívání nedbalosti jiných uživatelů (např. opomenutí odhlášení, nevhodná ochrana souborů) k přístupu pod cizí identitou, resp. k cizím datům.

(h) Odposlouchávání provozu a vytváření kopií zpráv procházejících jednotlivými uzly sítě. Pokud je takovouto činností nutno vykonávat v rámci výuky specializovaných předmětů odbornou katedrou, musí být prováděna výhradně v laboratořích této katedry za podmínek, které určí správce této laboratoře.

(i) Používání takových programových prostředků, které mohou vést k získání cizí identity, a používání programových prostředků s cílem získání neodůvodnitelné anonymity (např. posílání anonymní pošty apod.)

(j) Pokoušet se o získání takových přístupových práv, která nebyla přidělena administrátorem (např. neautorizovaný přístup k libovolným neveřejným informačním zdrojům jak na univerzitě, tak i v kterékoli organizaci dostupné prostřednictvím počítačové sítě). Pokud uživatel získá taková práva chybou programového či technického vybavení, je povinen na tuto skutečnost neprodleně upozornit administrátora.

(k) Vytváření takových programů, jež mají napomáhat k činnostem specifikovaným v bodech (8h) až (8j). Zakázáno je i ukládání takových programů na síť.

(l) Používání počítačových prostředků univerzity k činnostem uvedených v bodech (8h) až (8j) namířeným proti jakékoli jiné organizaci, jejíž počítačové prostředky jsou dostupné prostřednictvím počítačové sítě.

(m) Využívání služeb sítě pro šíření obchodních informací, pro reklamní účely, pro politickou nebo náboženskou agitaci a pro šíření materiálů, které jsou v rozporu se zákonem, obecnými etickými a morálními normami nebo mohou poškodit jméno Západočeské univerzity. Rovněž je zakázáno obtěžování ostatních uživatelů hromadnými zprávami včetně řetězových zpráv či dopisů na náhodně vybrané adresy v síti.

9. Uživatel, jemuž byla odebrána uživatelská práva, má zakázán fyzický přístup do počítačových učeben a laboratoří a

nesmí používat žádné počítače, které jsou připojeny do sítě WEBnet.

IV. OCHRANA UŽIVATELSKÝCH KONT

1. Uživatel je povinen uzavřít svůj účet netriviálním heslem.
2. Heslo k vlastnímu kontu uživatel nesmí sdělit druhé osobě.
3. Uživatel nesmí zprostředkovávat služby sítě WEBnet jiným osobám. Uživatel zodpovídá za škody vzniklé v důsledku takového zneužití jeho konta, které zavinil nedbalou manipulací či nedodržováním základních zásad bezpečnosti.
4. Pokud uživatel zpřístupňuje své konto (resp. část adresářového stromu) i jiným uživatelům počítačové sítě, může tak učinit jen za těchto podmínek:
  - (a) osoba, které je účet zpřístupněn, má své individuální konto zaregistrované v síti WEBnet
  - (b) zpřístupnění musí být povoleno prostředky, které poskytuje používaný operační systém, nikoli sdělením hesla
  - (c) i v tomto případě uživatel zodpovídá za případné použití konta v rozporu s těmito pravidly.

V. ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

1. Tato směrnice nabývá účinnosti dnem zveřejnění.
2. Každý správce má právo vydat interní směrnice a nařízení, kterými zpřísní, konkretizuje či upřesní ustanovení této vyhlášky.
3. K plnění těchto pravidel se uživatelé zavazují přijetím podmínek registrace, čímž:
  - (a) berou na vědomí možnost monitorování své činnosti na síti administrátorem sítě v případě potřeby kontroly oprávněnosti přístupu ke zdrojům sítě nebo jiného porušování *Pravidel používání sítě*,
  - (b) berou na vědomí postihy, které vyplývají z nedodržování těchto pravidel. Zjištěné nedodržování těchto pravidel má za následek dočasné nebo stále omezení, resp. odebrání uživatelských práv uživatele, který pravidla porušil. Pravomoci odpovědných pracovníků při udělování postihů

jsou definovány vyhláškou prorektora pro pedagogickou činnost. Proti postihu se lze odvolat k řediteli CIV, jehož rozhodnutí je konečné. Při závažném překročení těchto zásad studentem bude tato skutečnost považována za disciplinární přestupek ve smyslu §64 zákona č. 111/1998 o vysokých školách. V souladu s citovaným zákonem a disciplinárním řádem ZČU lze podle závažnosti provinění uložit kárné opatření až po vyloučení ze studia.

Při závažném porušení těchto zásad pracovníkem ZČU bude toto považováno za porušování pracovní kázně ve smyslu §46 Zákoníku práce, z něhož lze vyvodit příslušné pracovní-právní důsledky.

4.5 PROVOZNÍ ŘÁD VEŘEJNÝCH POČÍTAČOVÝCH UČEBEN CIV

1. Do veřejných počítačových učeben CIV je vstup povolen pouze studentům a zaměstnancům ZČU. Jiné osoby mají povolen vstup pouze v rámci kurzů a školení organizovaných ZČU.
2. Při práci v učebně jsou uživatelé povinni dodržovat směrnici rektora č. 1998/08R Pravidla používání sítě WEBnet včetně jejích novelizací, tento provozní řád, pokyny pracovníků HelpDesku CIV a případné další pokyny na vstupních dveřích, nástěnkách nebo sdělené pracovníky CIV.
3. Při vstupu do počítačové učebny s elektronickým zámekem ovládaným kartou JIS uživatel odpovídá za to, že s ním nevstoupí do učebny další osoba bez ověření snímačem JIS.
4. Kterákoli osoba přítomná ve veřejné počítačové učebně CIV je povinna na požádání dozoruující služby prokázat svoji příslušnost k ZČU průkazem studenta/zaměstnance (kartou JIS). V případě pochybností jsou pracovníci HelpDesku oprávněni požadovat prokázání totožnosti (občanským průkazem, cestovním pasem nebo jiným dokladem). Odmítne-li osoba přítomná v učebně prokázat svoji totožnost, bude předána bezpečnostní službě ZČU nebo Policii ČR.

5. Uživatel smí prostředky počítačové učebny používat jen pro studijní účely nebo pro účely vědecko-výzkumné činnosti v rámci ZČU. Není dovoleno nepřiměřené nebo zbytečné obsazování a využívání pracovních stanic (jako například pouštění distribuovaných výpočtů v celé učebně nebo zamýkání pracovních stanic na neopodstatněně dlouhou dobu).
6. Je zakázáno zasahovat do hardwarového vybavení učeben, přemísťovat počítače nebo kabeláž a odpojovat nebo připojovat periferní zařízení. Výjimkou je připojení sluchátek nebo USB disků.
7. Připojení notebooků je dovoleno jen na místech speciálně k tomu určených.
8. Zjistí-li uživatel nekompletnost nebo nefunkčnost počítačové sestavy, oznámí to okamžitě pracovníkům HelpDesku CIV.
9. V případě, že je učebna zařazena v rezervačním systému, je uživatel povinen rezervace respektovat.
10. Pracovníci HelpDesku CIV mají právo kdykoli požádat uživatele o ukončení práce nebo opuštění učebny.
11. Uživatel nesmí rušit ostatní hlukem, hlasitou hudbou nebo telefonováním.
12. V klimatizovaných učebnách je zakázáno větrání okny nebo dveřmi.
13. Učebny CIV jsou nepřetržitě monitorovány kamerovým systémem.
14. V učebnách platí striktní zákaz konzumace jídla a pití.
15. Vstupem do učebny se uživatel zavazuje dodržovat tento provozní řád. Závažná porušení budou považována za disciplinární přestupek ve smyslu § 64. zákona č. 111/1998 o vysokých školách a budou řešena dle disciplinárního řádu příslušné fakulty.

POČÍTAČOVÁ SÍŤ WEBNET

Ve svých počátcích byla počítačová síť WEBnet Západočeské univerzity chápána jako akademický *experiment*, postupně se však stala nezbytnou součástí života univerzity. Síťové zdroje nyní používají nejenom studenti pro svoji výuku, ale na univerzitních serverech jsou studijní, ekonomické a další agendy. Přes síť se lze například přihlásit na zkoušku nebo si objednat knihu v univerzitní knihovně. Dostatečná kapacita spojuj pak navíc umožňuje přenos telefonních hovorů, videokonference nebo datově náročné vědecké pokusy.

5.1 WEBNET — SÍŤOVÁ TOPOLOGIE A POUŽITÉ TECHNOLOGIE

Již během akademického roku 2001/2002 byla část nejméně zatížených páteřních spojuj sítě WEBnet převedena na technologii gigabitového Ethernetu. V průběhu následujících let pak byly posíleny i další spoje. Nahrázovány jsou taktéž již dosluhující bezdrátová pojítka — Kollárova ul. je nově připojena optickým kabelem a pro připojení Borských kolejí bylo zakoupeno vzdušné laserové pojítka o rychlosti 100 Mb/s. V listopadu 2004 se navíc dočkají i studenti ubytovaní na kolejích Máchova a Baarova, neboť bude dokončena nová optická trasa do této lokality.

Optická gigabitová páteř univerzitní sítě WEBnet má kruhovou topologii s uzly propojenými v následujícím pořadí: Bory — Tylova — Sady Pětatřicátníků — Jungmannova — Klatovská — Bory. Další optické páteřní trasy vedou do Husovy ulice, na Lochotín, do Veleslavínovy ulice, na Americkou třídu a do Kollárovy ulice.

V areálu na Borech je naopak topologie stromová s výkonnými gigabitovými směrovači v každé budově. Ve větší míře se začíná prosazovat i gigabitový Ethernet až ke koncovým stanicím — například v nové budově Fakulty elektrotechnické je k dispozici cca stovka gigabitových metalických portů.

Obrázek 5.1: Topologie sítě WEBnet

Hlavním páteřním prvkem celé sítě WEBnet je nyní směrovač Cisco Catalyst 6509 v IC na Borech, který rovněž zajišťuje konektivitu dále do Internetu.

5.1.1 PŘIPOJENÍ DO INTERNETU

Univerzitní síť WEBnet je připojena do Internetu prostřednictvím české národní akademické výzkumné páteřní sítě pojmenované CESNET2 v jejím bodě přítomnosti (PoP) umístěném v budově informačního centra ZČU Plzeň-Bory. Přístupová rychlost připojení WEBnetu do PoP CESNET2 v Plzni je 1 Gb/s. PoP CESNET2 v Plzni tvoří páteřní uzel tranzitního typu, který je připojen rychlostí 2,5 Gb/s do Prahy a Českých Budějovic a 100 Mb/s do Chebu. Paralelně k této produkční síti je v současnosti budována i síť čistě výzkumná — pracovní nazývaná CzechLight. Kapacita tohoto spoje je nyní 1 Gb/s, ale je plánováno její navýšení až na 10 Gb/s.

5.1.2 NABÍZENÉ SLUŽBY

- Připojení počítačů — všechny PC na ZČU (vyjma kolejí) mají neomezený přístup¹ do Internetu (tzn. provoz není filtrován firewallem). Každé PC v síti WEBnet musí mít zaregistrovanou IP adresu a musí mít přiřazeno DNS jméno. Informace o registraci PC najdete na URL <http://support.zcu.cz/hostmaster>.
- Připojení notebooků — notebooky zaměstnanců je možné na požádání zařadit do služby DHCP a přidělovat jim IP adresy dynamicky podle místa jejich aktuálního připojení. Studentské notebooky lze připojovat v tzv. *spotech* (WiFi-SPOT pro bezdrátová připojení a NB-SPOT pro pevná připojení. Více viz kapitola 5.3.)
- Hlasové služby — infrastruktura sítě WEBnet je využívána k propojení telefonních ústředěn mezi univerzitními budovami. Díky síti CESNET lze dále volat zadarmo na české vysoké školy i na několik vědeckých pracovišť v zahraničí.

---

¹Neomezený přístup nemusí být v budoucnu garantován.

5.2 CESNET2— NÁRODNÍ VÝZKUMNÁ PÁTEŘNÍ SÍŤ

CESNET2² je národní vysokorychlostní počítačová síť určená pro vědu, výzkum, vývoj a vzdělávání. V současné době propojuje většinu univerzitních měst v ČR. Největší z nich (Praha, Brno, Ostrava, Plzeň, České Budějovice a Hradec Králové) spojují optické páteřní trasy s propustností až **2,5 Gb/s**. Kromě vysokých škol jsou k síti CESNET2 připojeny i některé střední školy, nemocnice či knihovny.

CESNET2 má dvě nezávislá zahraniční připojení — jedno do evropské sítě GEANT pro převážně akademický provoz (kapacita 2,5 Gb/s), druhé je přímo do USA (kapacita 800 Mb/s). Do českého Internetu je CESNET2 připojen přes NIX.CZ (kapacita 1+1 Gb/s). Nově přibýlo i další 2,5 Gb/s spojení do Nizozemí.

5.2.1 TOPOLOGIE

Aktuální topologii akademické páteřní sítě CESNET2 ukazuje obrázek dostupný na adrese <http://www.cesnet.cz/provoz>. Na jiné stránce pak lze průběžně sledovat aktuální hodnoty skutečného zatížení jednotlivých páteřních tras sítě CESNET2 (<http://www.cesnet.cz/provoz/zatizeni>).

5.2.2 VÝZKUMNÉ PROJEKTY

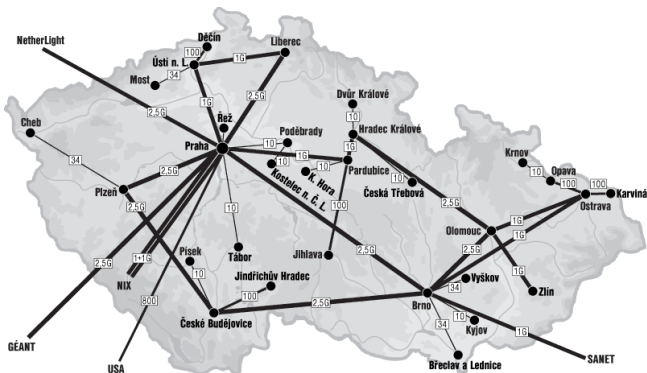
CESNET2 však není jen akademickým poskytovatelem připojení k Internetu. Pod jeho hlavičkou každoročně běží několik výzkumných projektů. Řešiteli jsou nejen zaměstnanci CESNETu a členských organizací, ale také někteří studenti.

Mezi hlavní výzkumné záměry patří například následující projekty:

- *META Centrum* a gridy — využití superpočítačů a PC clusterů pro složité vědecké výpočty.
- Implementace IPv6 v síti CESNET2 a PC karta COMBO6 — nasazení a otestování nové verze přenosového protokolu Internetu, hardware pro PC IPv6 směrovač.

---

²<http://www.cesnet.cz>.

Obrázek 5.2: Topologie sítě CESNET2 (srpen 2004)

- Mobilita a centrální AA(A) — připojení notebooků a jejich napojení na centrální autentizační a autorizační systém.
- Hlasové služby v síti CESNET2 — ověření nových technologií v oblasti přenosu hlasu přes datové sítě (VoIP).

5.3 PŘIPOJENÍ STUDENTSKÝCH NOTEBOOKŮ

Protože již nezanedbatelná část studentů disponuje vlastním notebookem a počítačové učebny nikdy svojí kapacitou nepokryjí všechny požadavky, byl již v roce 2003 spuštěn pilotní projekt připojení studentských notebooků do sítě WEBnet. V první fázi bylo studentům umožněno připojení na osmi pracovištích přes Ethernet rozhraní (tzn. kabelem). Vzhledem k vysokému zájmu o tuto službu je nyní projekt rozšířen i o bezdrátové WiFi připojení a zvýšil se i počet pevných přípojných míst.

Postup připojení je pro oba způsoby detailně popsán na <http://support.zcu.cz/webnet/notebooky.html>

5.3.1 KDE JE MOŽNÉ SE PŘIPOJIT?

Pevné připojení (ethernetovým kabelem typu UTP, 100BaseTX) je možné v učebnách **UI 213** (14 pracovišť), **HJ 306** (4 pracoviště) a **EP 207** (8 pracovišť).

Bezdrátové připojení (WiFi, IEEE 802.11b) je k dispozici v prostoru kolem bufetu u poslucháren UP (JIS snímač na stěně mezi bufetem a UP 110).

Tuto službu není potřeba jakkoli aktivovat, ani registrovat MAC adresu zařízení. Pozor, připojování studentských notebooků do jiných míst sítě WEBnet (např. v katedrálních učebnách) není obecně dovoleno, resp. řídí se jinými předpisy!

5.3.2 BEZDRÁTOVÁ PŘIPOJENÍ – WiFi

Požadavky na připojení:

- Notebook se síťovou kartou nebo jiným zařízením (např. USB klient) s certifikací WiFi (standardy IEEE 802.11b/g) a funkčními ovladači tohoto bezdrátového rozhraní.
- Vhodnými operačními systémy jsou Windows XP, Windows 2000 a Linux s jádrem 2.4 nebo vyšším.
- Pro autentizaci je potřeba WWW prohlížeč podporující JavaScript. Zároveň nesmějí být blokována tzv. pop-up okna.
- Student musí mít aktivní konto v prostředí Orion a kartu JIS.

Využívání bezdrátových sítí WLAN přináší zvýšené riziko odposlechnutí přenášených dat i neoprávněného využívání samotné sítě WLAN. Bezpečností situace (standardy IEEE) se v poslední době zlepšila schválením normy 802.11i, odstraňujícím nedostatky starších metod (WEP). Bohužel není ještě vyřešena návaznost na naše autentizační systémy (Kerberos), a tak je momentálně používána nezabezpečená komunikace mezi mobilními klienty a přístupovým bodem. Proto zde zmíníme pouze hlavní zásady a nastavení sítě wl-zcu:

- Přenášená data nejsou na síťové úrovni šifrována, je potřeba používat zabezpečení na vyšších vrstvách, zejména protokoly HTTPS, SSH a SCP. To je však ve WEBnetu již samozřejmostí.
- autentizační (tedy „přihlašovací“) dialog a přenášené heslo jsou chráněny HTTPS.
- Síť nevyužívá zabezpečení linkové vrstvy, neoprávněné využívání blokuje síťová brána.

5.3.3 PEVNÁ PŘIPOJENÍ – ETHERNET

Požadavky na připojení

- Notebook s ethernetovou síťovou kartou nebo jiným ethernetovým zařízením (např. USB klient) a funkčními ovladači tohoto rozhraní.
- Pro autentizaci je potřeba WWW prohlížeč podporující JavaScript. Zároveň nesmějí být blokována tzv. pop-up okna.
- Student musí mít aktivní konto v prostředí Orion a kartu JIS .

5.3.4 PRAVIDLA PŘIPOJENÍ

Připojení studentských notebooku podléhá „Pravidlům používání sítě WEBnet“³ a WiFi připojení ještě navíc doplňujícím ustanovením „Podmínky používání WiFi připojení k síti WEBnet v rámci zkušebního provozu“⁴.

Pro stahování většího množství dat nebo v případě provozování datově náročných aplikací používejte zásadně klasického připojení notebooků ethernetovým kabelem. Všichni bezdrátově připojení účastníci v jedné lokalitě totiž sdílejí poloduplexní pásmo cca 11 nebo 54 Mb/s, což je reálně 8x až 30x méně než vyhrazených plně duplexních 100 Mb/s u obvyklého připojení jedné pracovní stanice ve WEBnet.

---

³viz strana 21

⁴viz <http://support.zcu.cz>, sekce dokumentace

5.4 KOLEJNÍ SÍTĚ

Kolejní sítě jsou provozovány v ubytovacích zařízeních SKM. V této kapitole se dozvíte o možnostech připojení osobního počítače do kolejní sítě, která je součástí sítě WEBnet.

5.4.1 STAV KOLEJNÍCH SÍTÍ

Na kolejích existují tři typy sítí v závislosti na tom, kdo je jejím vlastníkem:

- sítě SKM (koleje L1, L2, A1, A2, A3, A-zam., M16 a M20),
- studentské sítě (koleje M14 a B36),
- sítě na kolejích ostatních poskytovatelů ubytování (Klatovská (Litice), Jíkalka, Žižkova a Tylova).

Tyto tři typy sítí se liší podmínkami a kvalitou *lokálních* sítí (druh připojení, možností připojení, poplatky, ...).

5.4.2 PŘIPOJENÍ KOLEJÍ K SÍTI WEBNET

Jednotlivé kolejní sítě mají různou konektivitu a různou vnitřní infrastrukturu. Následující přehled nabízí základní informace o dané kolejní síti. Níže uvedené WWW stránky jsou přístupné pouze z počítačů v kolejích sítích.

- **bk.zcu.cz** – A1, A2, A3, A-zam.
  - strukturovaná kabeláž 10/100 Mb/s, všechny porty na přepínačích
  - budovy propojené optickými kabely s rychlostí 1 Gb/s nebo 100 Mb/s
  - od července 2004 je síť připojena laserovým pojítkem o rychlosti 100 Mb/s
  - <http://www.bk.zcu.cz>
- **mk.zcu.cz** – M14, M16, M20, B36
  - na budovách M14 a B36 studentská síť, která je převážně založená na strukturované kabeláži 10/100 Mb/s s přepínači

- budovy M16 a M20 mají plně přepínanou strukturovanou kabeláž 10/100 Mb/s
- budovy propojené optickými kabely s rychlostmi 1 Gb/s nebo 100 Mb/s
- připojení sítě je mikrovlnným pojítkem o rychlosti 8 Mb/s. Toto pojítko již svým účelům nedostačuje, proto byla naplánována investiční akce pro připojení této lokality optickým kabelem s termínem vyhotovení k 31. 10. 2004. Po osazení aktivními prvky bude lokalita připojena rychlostí 1 Gb/s.
- <http://www.mk.zcu.cz>
- **lk.zcu.cz** – L1, L2
  - na budovách je plně přepínaná strukturovaná kabeláž 10/100 Mb/s
  - budovy propojené optickými kabely s rychlostmi 1 Gb/s
  - síť připojena optikou o rychlosti 1 Gb/s
  - <http://www.lk.zcu.cz>
- **kk.zcu.cz** – Klatovská (Litice)
  - síť připojená WiFi technologií rychlostí 11 Mb/s
  - <http://www.kk.zcu.cz>
- **jk.zcu.cz** – Jíkalka
  - síť připojená WiFi technologií rychlostí 11 Mb/s
- **zk.zcu.cz** – Žižkova, Tylova
  - síť připojená WiFi technologií rychlostí 11 Mb/s
  - <http://www.zk.zcu.cz>

Všechna připojení kolejních sítí k síti ZČU (potažmo k Internetu) jsou *plně ve správě CIV*. Připojení k síti WEBnet je určeno studentům pro studijní účely⁵, z tohoto i dalších⁶ důvodů jsou uplatněna restriktivní pravidla.

---

⁵Používání připojení k jiným aktivitám než ke studijním účelům může být potrestáno.

⁶Zvláště ztížení možnosti „škodit“ v cizích sítích a taktéž ve snaze ochránit kolejní síť před útoky vedenými zvenčí.

služby povolené do sítě WEBnet:

- WWW (http, https, 8080, 3128) – bez omezení
- SSH (šifrovaná obdoba telnetu) – pouze na servery satyr1, satyr2, eryx1, eryx2 a scylla⁷
- FTP – pouze na ftp.zcu.cz
- pošta (POP3 sec., IMAP sec. SMTP) – pouze na servery pop.zcu.cz, imap.zcu.cz a smtp.zcu.cz
- Jabber (5222) – pouze na dione.zcu.cz
- licence⁸ (7788) – pouze na ody.zcu.cz
- přesný čas (ntp) – pouze na clock1.zcu.cz a clock2.zcu.cz
- Kerberos5 (88) – pouze na nic.zcu.cz
- AFS (7000-7010) – pouze na AFS servery v doméně zcu.cz

služby povolené do ostatních sítí:

- WWW (http, https, 8080, 3128) – bez omezení
- FTP – bez omezení
- pošta (POP3, IMAP, sec. POP3 a IMAP) – bez omezení

Na propojení mezi kolejními sítěmi nejsou uplatňovány žádné restrikcce, ale jednotlivé kolejní sítě mají možnost nastavit si vlastní omezení. Důvodem pro zavedení takového opatření může být bezpečnost nebo ochrana přenosového pásma pojítek.

---

⁷Servery satyr jsou určeny pro první etapu studia, servery eryx a scylla pro etapu druhou

⁸Určeno pouze pro speciální software vyžadující licence za účelem vypracování studentských prací.

5.4.3 CHCI SE PŘIPOJIT

Jak již bylo výše naznačeno, připojení k místní síti závisí na typu koleje, na které jste ubytováni. Zeptejte se ve svém okolí (třeba na vedlejším pokoji), co musíte udělat, abyste se mohli připojit ke kolejní síti. Počítejte s tím, že připojení ke kolejní síti je nějakým způsobem zpoplatněno, vyšší ceny můžete zjistit na nástěnce dané koleje v ceníku poskytovaných služeb. Tato cena je platbou za využívání infrastruktury *místní* kolejní sítě, nejedná se o platbu za připojení k Internetu (i když je tak v některých cenících psáno), které je zdarma.

Na většině kolejí budete potřebovat k připojení znalost hardwarové adresy vaší síťové karty⁹, jméno vašeho stroje (jméno podle kterého jej budou moci ostatní uživatelé sítě nalézt) a číslo zásuvky, do které se chcete připojit. S těmito informacemi se dostavíte za místním správcem, který tyto údaje zkontroluje a přidělí vám IP adresu a další náležitosti.

Můžete si provést také sami předregistraci na adrese <https://knet.zero.zcu.cz>, kde vyplníte všechny náležitosti. Správce pak jen požádáte o potvrzení těchto údajů. Předregistraci je možné provádět s anonymní IP adresou, získanou z DHCP pouze za účelem provádění předregistrace.

5.4.4 SPRÁVCI KOLEJNÍCH SÍTÍ

Pro každou kolejní síť deleguje CIV jednoho studenta, který je hlavním správcem dané sítě. Tento správce je určen, aby se staral o správný chod sítě a tlumočil CIVu případné požadavky a problémy se sítí, o kterou se stará. Hlavní správce má další studenty, kteří se na správě sítě podílejí. Tito lidé to dělají ve svém volném čase, važte si toho.

V následující tabulce naleznete seznam hlavních správců kolejních sítí pro školní rok 2004/2005.

---

⁹Jedná se o dvanáctimístné hexadecimální číslo (například 00:0D:9D:9B:A6:22), které lze zjistit programem dodávaným se síťovou kartou nebo příkazem operačního systému. V OS Windows lze použít program `windowsipconfig` nebo `ipconfig`, v Linuxu je k dispozici program `ifconfig`.

kolej	správce
A1, A2, A3 bk.zcu.cz	Miroslav Duschek dumi@students.zcu.cz
M14, M16, M20, B36 mk.zcu.cz	Miloš Kožina mkozina@students.zcu.cz
L1, L2 lk.zcu.cz	Michal Žák mzak@students.zcu.cz
Klatovská (Litice) kk.zcu.cz	Jan Přech jprech@students.zcu.cz
Jíkalka jk.zcu.cz	Petr Starý pstary@students.zcu.cz
Zižkova, Tylova zk.zcu.cz	Tomáš Zeithaml it.spn@seznam.cz

5.4.5 KDYŽ MÁM PROBLÉM

Pokud máte problém, zkuste se zeptat „služebně“ staršího studenta nebo navštivte místní webserver, na kterém najdete mnoho užitečných informací a často také diskusní fórum. Za správci s vaším problémem zajděte pouze v případě, že všechny vaše předchozí pokusy selhaly.

5.4.6 PODMÍNKY UŽÍVÁNÍ PŘÍPOJENÍ

Kolejní síť je součástí sítě WEBnet, proto při připojení do kolejní sítě je nutné dodržovat základní pravidla a podmínky pro užívání sítě WEBnet — viz strana 21.

V kolejích, kde už je instalována profesionální kabeláž a síťové přípojky na pokojích (tedy L1, L2, A1, A2, A3, M16 a M20), je zakázáno vytváření počítačové sítě mimo existující počítačovou infrastrukturu.

Do kolejní sítě je zakázáno zasahovat a přidávat vlastní aktivní prvky. Dále je na všech kolejích z důvodu bezpečnosti zakázáno vedení kabelů mimo plášť budovy.

SLUŽBY VÝPOČETNÍHO PROSTŘEDÍ ZČU

Uživatel výpočetního prostředí ZČU (po získání uživatelského konta) má kromě vybavení laboratoří a jiných přímo přístupných zdrojů k dispozici i služby výpočetního prostředí, které jsou z jeho hlediska „kdesi v síti“. Uživateli jsou přístupné z mnoha koncových platforem a zařízení (stanic). Tato kapitola poskytuje přehled základních služeb, které může student či zaměstnanec ZČU využívat, přičemž většina z nich je k dispozici automaticky každému ihned po zřízení uživatelského konta.

POZNÁMKA

Tato kapitola popisuje stav, zdroje a služby poskytované celouniverzitně CIV. Krom toho existují další katedrální a fakultní zdroje, kde může být situace a dostupnost služeb odlišná.

Proto pracujete-li mimo učebny CIV (například v katedrální učebně), je třeba si předem zjistit, zda je tato „orionizována“ a případně nastudovat lokální situaci.

Všechny problémy s počítači mimo učebny CIV a/nebo při práci mimo prostředí ORION řešte s lokálními správci IT. CIV vám nemůže pomoci.

6.1 PROJEKT ORION

Jádrem výpočetního prostředí ZČU je projekt ORION — distribuované výpočetní prostředí poskytující hlavní služby udržované v rámci ZČU centrálně CIV a dostupné všem studentům a zaměstnancům. V níže uvedeném textu se budeme zabývat pouze službami tohoto výpočetního prostředí.

6.2 HLAVNÍ POSKYTOVANÉ SLUŽBY

6.2.1 JEDNOTNÁ AUTENTIZACE

Základní služba výpočetního prostředí garantující jednotný mechanismus prokázání identity uživatele. Identita je zjednodušeně řečeno právě to uživatelské konto, které musíte pro práci ve výpočetním prostředí získat (viz výše). Uživatelské jméno vás jednoznačně identifikuje vůči všem službám i ostatním uživatelům. Heslo slouží jako důkaz příslušnosti k této vaší (elektronické) identitě.

K přístupu ke všem službám používá uživatel tutéž identitu, přičemž ve většině případů se prokázání identity vůči konkrétní službě děje pro něj zcela transparentně na základě toho, že prokázal svoji identitu při vstupu do výpočetního prostředí (zpravidla přihlášení na pracovní stanici).

Použitá technologie (Kerberos) dovoluje poskytování služby centrální autentizace (důvěryhodného prokázání elektronické identity) dalším službám a aplikacím, proto se uživatel setkává s touto základní službou (ač většinou nevědomě) na mnoha místech. Neškodí na tomto místě zopakovat, že v rámci ZČU je tato identita jednou ze základních věcí (podobně jako výkaz studenta či karta JIS (průkaz studenta)) na kterou je třeba dbát a chránit ji jako své důležité soukromé vlastnictví.

! Bezpečnostní politika prostředí ORION vyžaduje, aby si uživatelé heslo pravidelně měnili alespoň každých šest měsíců. Překročí-li stáří hesla tuto dobu, budete nejprve dostávat upozornění e-mailem po dobu dvou měsíců, potom bude vaše konto zablokováno a začne běžet čtyřměsíční ochranná doba, ve které si můžete heslo samoobslužně přes web změnit, a tím konto odblokovat. Po uplynutí ochranné doby vám konto může být odblokováno pouze při osobní návštěvě HelpDesku ČIV nebo pověřeného správce.

Heslo si můžete změnit několika způsoby (viz strana 60 nebo <http://support.zcu.cz/hesla>), avšak u zablokovaného konta lze použít pouze webové rozhraní <https://heslo.zcu.cz>

Své ORION jméno a heslo budete také potřebovat k přístupu na některé internetové stránky (resp. webové servery) univerzity. Čiňte tak s rozvahou a jen u serverů, které se prokáží platným certifikátem podepsaným certifikační autoritou ZČU, a které mají přihlašovací dialog označený „Orion login“ nebo „zóna Orion“. Zásadně používejte protokol HTTPS! Dobrou zprávou je, že mezi některými servery existuje tzv. SSO (Single Sign-On), což znamená, že se přihlásíte pouze ke službě WebAuth při přístupu k prvnímu serveru v doméně SSO a tím jste zjednodušeně řečeno přihlášení ke všem ostatním.

6.2.2 ELEKTRONICKÁ POŠTA (E-MAIL)

Za hlavní skutečnou aplikaci (kterou uživatel přímo vědomě používá) lze bezesporu považovat elektronickou poštu. V rámci projektu ORION má každý uživatel svoji jednu centrálně uloženou poštovní schránku, kde má (může mít) kromě došlé pošty uschovány i složky (foldery) s již přečtenou poštou.

K této poštovní schránce lze přistupovat z prostředí ORION několika podporovanými poštovními klienty (Pine, Outlook Express, Netscape) i odkudkoli z Internetu přes WWW rozhraní na adrese

```
http://webmail.zcu.cz
```

nebo prostřednictvím libovolného klienta s podporou zabezpečeného protokolu IMAP nebo POP3.

Takto poskytovaná poštovní schránka má adresu, která se odvíjí od uživatelského jména v projektu ORION. Například pro studenta ZČU je adresa elektronické pošty vždy ve tvaru

```
login@students.zcu.cz
```

Mezi další služby poskytované systémem elektronické pošty ORIONU lze zařadit zejména antivirové a antispamové kontroly, možnost přesměrování pošty na jinou adresu a možnost automatického třídění došlé pošty do složek na základě uživatelem definovaných pravidel. K dispozici je i adresář studentů

a zaměstnanců ZČU poskytovaný klientům elektronické pošty protokolem LDAP.

Standardní limit diskového prostoru pro poštu je v současné době stanoven na 50 MB u zaměstnance a 20 MB u studenta ZČU. Tento limit slouží jak pro uložení nově doručované pošty, tak pro již přečtenou poštu, pokud ji uživatel nesmaže. Pro správnou funkci doručování pošty je třeba dbát na to, aby uživatel měl stále dostatek volného prostoru pro novou poštu.

Bližší informace o aktuálním využití uživatelského diskového prostoru pro elektronickou poštu a o přesměrování či třídění pošty, lze nalézt na adrese <http://mail.zcu.cz>. Zde je také k dispozici dokumentace popisující nastavení běžných klientů elektronické pošty pro využití této služby.

Na vaši školní e-mailovou adresu vám budou zaslány různé pro vás důležité informace týkající se studia, zapsaných předmětů, termínů zkoušek a dalších významných událostech.

Podle studijního řádu a statutu ZČU je student odpovědný za své studium a zaslání e-mailu na jeho školní adresu je považováno za ekvivalent písemnému dopisu (až na zákonné výjimky) nebo vyvěšení na úřední desce. Doručením e-mailu do schránky je uživatel považován za informovaného.

Pokud přesto chcete využívat e-mailovou schránku u jiného poskytovatele, potom je nezbytné přesměrovat poštu z univerzitní schránky na jinou adresu. Návod na přesměrování pošty najdete na adrese <http://mail.zcu.cz/dokumentace>. Podrobnější komentář k tématu naleznete na adrese http://support.zcu.cz/sluzby/email_proc.html

6.2.3 SDÍLENÝ DISKOVÝ PROSTOR

V rámci projektu ORION má každý uživatel přidělen svůj diskový prostor (domovský adresář) pro ukládání dat. Tento prostor je určen primárně pro úschovu důležitých dat uživatele, může však také sloužit k jejich sdílení mezi více uživateli (přístup k datům řídí každý vlastník dle svých potřeb).

Data v domovském adresáři uživatele jsou uložena v distribuovaném souborovém systému, přičemž přístup k nim je umožněn ze všech klientských prostředí velmi podobným způsobem. Navíc je možno k nim přistupovat odkudkoli a to jak

nativně (použitou technologií je distribuovaný souborový systém AFS), tak pomocí protokolu SCP či přes WWW rozhraní (viz dále). Data jsou centrálně zálohována, navíc poslední záloha (24 hodin) je přístupná uživateli automaticky bez nutnosti kontaktovat službu uživatelské podpory.

Standardní limit diskového prostoru uživatele je v současné době pro studenty 30 MB. Tento prostor získá každý student automaticky. Dále je k dispozici institut tzv. projektů. Projekt je dodatečný diskový prostor, který slouží typicky pro konkrétní účel a může být sdílen několika uživateli. Lze jej získat na základě žádosti, přičemž v odůvodněných případech lze takto získat zálohovaný a globálně přístupný prostor o velikosti řádově stovek MB. Na výpočetních uzlech (serverech) jsou samozřejmě k dispozici prostory pro dočasné lokální uložení pracovních dat (tmp adresáře).

6.2.4 VYSTAVOVÁNÍ INFORMACÍ

Každý uživatel ORIONU získává automaticky možnost vytvářet své WWW prezentace na adrese

```
http://home.zcu.cz/~login
```

Stačí tuto prezentaci vytvořit na vyhrazeném místě svého domovského adresáře (t.j. podadresář `public`). Lze využívat skriptování na straně serveru v jazyce PHP.

Kromě běžných prostředků je zde k dispozici možnost ukládání dat do SQL databáze (MySQL). Další službou jsou také automaticky vytvářené statistiky přístupu. Prostor s prezentací je samozřejmě přístupný v globálním souborovém systému stejně jako domovský adresář či projekt, lze jej tedy sdílet mezi několika uživateli s možností řízení přístupu, přistupovat k němu vzdáleně apod.

6.2.5 TISKOVÉ SLUŽBY

V rámci služeb výpočetního prostředí jsou poskytovány i tiskové služby přístupné ze všech koncových prostředí. Z hlediska běžného uživatele je zde důležitá služba kvalitního lase-

rového tisku¹ (včetně barevného) např. pro referáty či semestrální práce, kterou poskytuje HelpDesk CIV — viz kapitola 8.

Tisk probíhá výhradně prostřednictvím síťových tiskových front, tisknout lze nejnázve navolením příslušné tiskárny v daném operačním systému. Přehled tiskáren naleznete na <http://support.zcu.cz/tisk>

6.3 DALŠÍ SLUŽBY

ORION nabízí i další služby, jejichž popis přesahuje rámec tohoto dokumentu. Poznamenejme pouze to, že existuje řada služeb, jež nezíská automaticky každý student, ale které jsou přístupné pouze na základě (odůvodněného) zájmu ze strany studenta. Jedná se zejména o diskovou kapacitu (prostřednictvím výše popsaného institutu projektů) a o výpočetní kapacitu, kde je prostřednictvím Západočeského superpočítačového centra a projektu superpočítačových center ČR *META Centrum* možno získat přístup na nejvýkonnější výpočetní prostředky v naší zemi².

Protože celkový počet služeb poskytovaných CIV dosahuje několika stovek, bylo věnováno značné úsilí vytvoření jejich přehledného on-line seznamu, který je studentům a zaměstnancům ZČU dostupný na adrese

<http://sluzby.civ.zcu.cz>

Naleznete zde popis všech poskytovaných služeb, informace o jejich statutu a prioritě, způsobu (rozhraní) jejich využívání a další. Postupně zde bude shromážděna rovněž uživatelská dokumentace.

---

¹Tato služba je za poplatek. Zdarma jsou k dispozici pouze méně kvalitní tisky (jehličkové rychlotiskárny), přičemž zde není dovoleno tisknout dokumentaci či jiné rozsáhlé texty (navíc samozřejmě v souladu s pravidly pro práci v síti WEBnet musí jít o záležitosti související s výukou).

²<http://zsc.zcu.cz> a <http://meta.cesnet.cz>

6.4 ODKUD MOHU SLUŽEB VYUŽÍVAT

Výše uvedené služby lze používat z různých prostředí a to v různém rozsahu. Proberme však tuto problematiku z hlediska prostředí, se kterým se uživatel setká bezprostředně.

- *Vzdálený terminálový přístup (unix)*

Všechny služby lze používat vzdáleně prostřednictvím uživatelských serverů projektu ORION. Tyto servery jsou unixového typu, terminálový přístup k nim je realizován protokoly ssh či telnet (pouze zabezpečená varianta), případně prostřednictvím Xwindows. Server pro studenty první etapy studia se jmenuje satyr, stroje pro studenty druhé etapy eryx a scylla.

- *Celouniverzitní učebny ve správě CIV*

Tyto učebny poskytují každému studentu ZČU pracovní místa k individuální práci. Na každém pracovním místě je k dispozici nakonfigurované prostředí pro přístup ke službám ORIONU, běžným „službám Internetu“ a aplikační software, a to jak základní (např. pro práce kancelářského typu), tak speciální (v souladu s výukovými potřebami fakult).

Existují i celouniverzitní učebny s řízeným přístupem (například učebna výkonných pracovních stanic určená primárně pro CAD systémy), naprostá většina učeben je však přístupná každému studentovi ihned po získání konta.

Seznam učeben, jejich vybavení, režim a jejich provozní doba je na vnitřní straně zadních desek tohoto sborníku. Další informace naleznete v odstavci 6.5 na straně 49).

Převážná většina učeben je dnes vybavena počítačící platformy PC, přičemž zde jsou k dispozici volitelně dvě pracovní prostředí, jedno založené na Microsoft Windows (ORIONXP) a druhé na OS Linux (ORION LINUX). Navíc existují i učebny s pracovními stanicemi unixového typu, konkrétně SUN (OS Solaris) a DEC (OS DUX/TRU64). Pro zlepšení pracovních podmínek v učebnách je možné využít také službu rezervace míst v učebnách³.

---

³<http://rezervace.zcu.cz>.

- *Katedrální a jiné učebny*

Na ZČU existuje řada katedrálních učeben, jejichž pracovní prostředí je jiné než v učebnách spravovaných CIV, ale poskytuje (v různé míře) možnost přístupu ke službám ORIONU. Tyto učebny jsou zpravidla určeny pro práci omezené skupiny studentů. Informujte se, prosím, na své fakultě či katedře.

- *Ostatní pracoviště na ZČU— WEBnet*

Všechny služby ORIONU jsou přístupné každému počítači připojenému k univerzitní síti WEBnet. K dispozici je dokumentace popisující potřebné úpravy konfigurace⁴ jednotlivých operačních systémů a aplikačního programového vybavení.

Rozvojový projekt OPEN ORION⁵ má za cíl poskytnout SW balíčky do hlavních distribucí operačních systémů, které provedou takovou konfiguraci automaticky.

Pro pomoc s údržbou koncových stanic uživatelů a zejména pro pomoc při řešení problémů (viry, chyby programového vybavení) je zaměstnancům ZČU k dispozici služba HELPS (kontakt přes HelpDesk). Zde se může zapojit každý kdo má zájem, služba HELPS je na základě pravidelných konkurzů zajišťována studenty.

- *Vysokoškolské koleje pro studenty ZČU*

Sítě na VŠ kolejích jsou speciálním případem sítě ZČU, protože jsou zde uplatňována poměrně přísná pravidla omezující přístup ke službám. Tato omezení se však zpravidla týkají služeb poskytovaných kdesi v Internetu, nikoli služeb ORIONU. Více k tomuto tématu viz kapitola (5.4.1 na straně 36).

- *Počítače mimo WEBnet a ZČU— Internet*

Naprostá většina služeb ORIONU je dostupná z celého Internetu. Takto lze používat sdílený diskový prostor či poštu příslušným klientem odkudkoli.

---

⁴viz sborník CIV 1/2004 „Rukověť správce pracovní stanice“, který naleznete na <http://home.zcu.cz/ori/sbornik/civ2004-1.pdf>

⁵<http://openorion.zcu.cz>

6.5 POČÍTAČOVÉ UČEBNY VE SPRÁVĚ CIV

Ve správě CIVu je celkem 15 učeben (6 × UI, 1 × UU, 7 × HJ, 1 × EP). Většina z těchto učeben je volně přístupná všem studentům ZČU, učebny UI112, UI203 a UI303 jsou pouze pro studenty speciálních oborů.

Podrobný přehled vybavení veřejných učeben CIV naleznete na **vnitřní straně zadních desek** tohoto sborníku. Před zahájením akademického roku ještě může dojít k několika drobným změnám, proto se na aktuální stav informujte na adrese <http://support.zcu.cz>

Operační systémy na učebnách:

- ORION LINUX — operační systém Debian Linux upravený pro výpočetní prostředí ZČU s grafickým prostředím GNOME
- ORIONT — distribuce operačního systému na bázi Microsoft Windows NT 4.0
- ORIONXP — distribuce operačního systému na bázi Microsoft Windows XP
- Ostatní operační systémy dle HW na učebně — Solaris, DUX/TRU64

6.6 KDE HLEDAT POMOC

Velmi důležitou službou CIV je pomoc uživatelům. V této publikaci je tomuto tématu věnována celá kapitola 8, která začíná na straně 57.

NAVAZUJÍCÍ SLUŽBY

Služby v této kapitole *nejsou* poskytovány CIV, ale jinými útvary univerzity. Do sborníku jsme je zařadili proto, abyste dostali na začátku studia informace i od dalších „mimofakultních“ útvarů pěkně pohromadě.

7.1 UNIVERZITNÍ KNIHOVNA

Univerzitní knihovna ZČU má za úkol zajišťovat knihovnické a informační služby pro studenty i zaměstnance. K tomu má vybudovanou síť čtyř odborných knihoven specializovaných podle příslušných fakult a dalších studoven téměř ve všech budovách univerzity (adresy, kontakty a otevírací dobu najdete na straně 52 a dále). Uživatelům je v těchto knihovnách k dispozici celkem více než 330.000 knih, časopisy a další dokumenty. Vše o univerzitní knihovně najdete na

<http://www.knihovna.zcu.cz>

7.1.1 CO VÁM KNIHOVNA NABÍZÍ

- půjčování odborné literatury
- návštěvu studoven — zde si můžete přečíst denní tisk, časopisy vašeho oboru nebo využít přístup k počítačům; dále zde najdete většinu skript a další povinné literatury alespoň v jednom výtisku určenou ke studiu přímo ve studovně (V okamžiku, kdy jsou všechny ostatní exempláře vypůjčené, slouží ten jeden ve studovně jako „záchranný bod“.)
- reprografické a tiskové služby (obojí za úplaty) — ve studovnách a půjčovnách můžete využívat laserové tiskárny a samoobslužné kopírky; k tomu abyste mohli

kopírovat, musíte nejdříve u pracovníků knihovny složit peníze na vaše "kopírovací" konto - při kopírování se vám bude z tohoto konta „prokopírovaná“ částka odečítat

- elektronické informační zdroje — řada zahraničních časopisů je k dispozici v plném textu elektronicky na Internetu – můžete je potřebovat při plnění různých studijních úkolů a jsou přístupné z počítačů celé univerzitní sítě – bližší informace na WWW stránkách knihovny – odkaz *Elektronické informační zdroje*
- meziknihovní výpůjční službu (MVS) — knihu, kterou nemá ve svém fondu žádná z knihoven v Plzni, vám můžeme objednat z jiné knihovny v rámci České republiky nebo i ze zahraničí
- pomoc při hledání literatury k určitému tématu

7.1.2 JAK VYUŽÍVAT SLUŽEB KNIHOVNY

Potřebujete pouze průkaz studenta ZČU (karta JIS). Ten v knihovně slouží jako čtenářský průkaz, čtenáři jsou povinni se jím evidovat při vstupu do knihoven a studoven a dále se používá pro samoobslužné kopírování.

7.1.3 JAKÉ KNIHY NAJDETE V KNIHOVNÍM FONDU

V *Elektronickém katalogu* na WWW stránkách knihovny můžete vyhledávat podle autora, názvu nebo jiných kritérií. Podrobnější informace a nápověda je přímo na WWW stránkách.

7.1.4 REZERVACE A PRODLUŽOVÁNÍ VÝPŮJČEK PO INTERNETU

Nejprve se přihlaste do elektronického katalogu. Pro přihlášení je třeba vyplnit ID a PIN — poprvé jsou obě hodnoty nastaveny na vaše rodné číslo bez lomítka. Z bezpečnostních důvodů doporučujeme při prvním přihlášení svůj PIN změnit v záložce *Čtenář*. Ve stejné záložce si také zkontrolujte svoji adresu — změnu adresy bydliště provedou na požádání pracovníci knihovny, e-mailovou adresu aktualizujte sami. Pak si

již můžete prodlužovat výpůjčky, rezervovat tituly, které má půjčené jiný čtenář, nebo sledovat přehled svých výpůjček. Ale toto vše je možné pouze v případě, že nemáte v knihovně žádné dluhy — je dobré si hlídat včasné vrácení půjčených knih — vyhnete se tak placení poměrně vysokých pokut.

7.1.5 KONTAKTY A OTEVÍRACÍ DOBA

Pedagogická knihovna

odborná literatura se zaměřením na pedagogiku, psychologii a studijní obory FPE

Půjčovna a studovna:

Klatovská 51, Plzeň, tel.: 377 637 733

e-mail: pujcped@uk.zcu.cz

Provozní doba: Po-Čt: 8.00–19.00

Pá: 8.00–15.00

Studovna periodik:

Klatovská 51, Plzeň, tel.: 377 637 736

e-mail: studkla@uk.zcu.cz

Provozní doba: Po-Čt: 8.00–18.00

Pá: 8.00–15.00

Studovna:

Veleslavínova 42, Plzeň, tel.: 377 637 837

e-mail: studvel@uk.zcu.cz

Provozní doba: Po-Čt: 8.00–18.00

Pá: 8.00–15.00

Speciální jazyková studovna:

Jungmanova 1, Plzeň, tel.: 377 637 897

e-mail: studjun@uk.zcu.cz

Provozní doba: Po-Čt: 8.00–18.00

Pá: 8.00–15.00

Právnícká knihovna

odborná literatura týkající se práva a studijních oborů FPR

Půjčovna a studovna:

Americká 42, Plzeň, tel.: 377 637 744

e-mail: pujcpra@uk.zcu.cz, studpra@uk.zcu.cz

Provozní doba: Po-Čt: 8.00–20.00
Pá: 8.00–16.00

Studovna EDS (Evropské dokumentační středisko):
odborná literatura týkající se Evropské unie

Americká 42, Plzeň, tel.: 377 637 744
e-mail: pujcpra@uk.zcu.cz, studpra@uk.zcu.cz

Provozní doba: Po, Str, Pá: 8.00–16.00
Út, Čt: 8.00–20.00

Technicko-ekonomická knihovna v Plzni

*odborná literatura zaměřená na studijní obory FAV, FEL,
FST, FEK a FHS*

Půjčovna a studovna:

Univerzitní 18, Plzeň, tel.: 377 637 755
e-mail: pujctek@uk.zcu.cz, studtek@uk.zcu.cz

Provozní doba: Po-Čt: 8.00–20.00
Pá: 8.00–15.00

Ekonomická knihovna v Chebu

odborná literatura se zaměřením na ekonomiku a management

Půjčovna a studovna:

Hradební 22, Cheb, tel.: 377 637 766
e-mail: pujceko@uk.zcu.cz, studeko@uk.zcu.cz

Provozní doba: Po-Čt: 9.00–18.00
Pá: 9.00–12.00

7.1.6 KDE HLEDAT POMOC

V případě, že si s něčím v knihovně nevíte rady, obraťte se na pracovníky studoven a půjčoven, případně můžete využít e-mailové adresy uvedené v kapitole 7.1.5.

7.1.7 NEJČASTĚJŠÍ DOTAZY

1. Mohu si půjčovat knihy v jakékoliv knihovně?

Ano, půjčovat si můžete ve všech knihovnách, které jsou součástí Univerzitní knihovny, ale je třeba dodržovat pravidlo, že knihu vrátíte vždy v té knihovně, ve které jste si ji vypůjčili.

2. Nemohu si na webu sám prodloužit výpůjční lhůtu půjčených knih...

Nejčastější příčiny mohou být dvě:

a) Máte vůči knihovně dluhy (za pozdní vrácení knih apod.), pak musíte přijít do knihovny osobně a pokuty zaplatit

b) Již je překročen počet prodloužení (výpůjční lhůtu lze prodloužit maximálně dvakrát), pak je třeba přinést knihu do knihovny k vrácení. V případě, že na ni nemá jiný čtenář rezervaci, můžete si ji znovu vypůjčit.

3. Nutně si potřebuji půjčit domů knihu, která je určena jen ke studiu ve studovně...

Některé si můžete půjčit tzv. "přes noc" (resp. přes víkend). To znamená, že vám je ve studovně půjčí nejdříve hodinu před ukončením otevírací doby a vrátit je musíte hned druhý den (resp. v pondělí) nejpozději do 9,00 hodin.

4. Jak mohu tisknout z počítačů v knihovně?

V každé knihovně je na nástěnce informace s názvem tiskárny, na kterou posíláte tisk. Tisky si vyzvednete a zaplatíte u pracovníků knihovny. Z počítačů knihovny lze také tisknout zdarma na jehličkové tiskárně — tisky se pak vyzvedávají u operátorů HelpDesku CIV (viz kapitola 8.3.1).

5. Mohu použít peníze, které jsem složil na „stravovací konto“ v menze, i pro samoobslužné kopírování?

Ne, je třeba složit peníze na konto v knihovně. Z tohoto konta pak můžete kopírovat na kopírkách v libovolné studovně nebo půjčovně knihovny.

6. Šel jsem do knihovny s taškou a nechtěli mě tam pustit...

Ano, svrchní oděvy a zavazadla je skutečně třeba odkládat do šatních skříněk. Cenné věci (peníze, vypnuté(!) mobily) si ale s sebou do knihovny vezměte.

7.2 STRAVOVÁNÍ V MENZE — ZÁKLADNÍ INFORMACE

Všichni studenti ZČU mají nárok na stravování v menzách (Kollárova nebo Bory). V minulých letech se již stalo standardem, že si lze jídlo objednat i přes Internet po ověření identity strávnicka pomocí jeho jména a hesla v systému ORION.

Během léta 2004 probíhá rekonstrukce hlavní menzy na Borských polích, jejíž součástí je i změna dodavatele informačního a objednávkového systému.

Tato akce probíhá zcela mimo CIV a v době uzávěrky tohoto sborníku je situace natolik nejasná, že nejsme schopni popsat, zda bude internetové objednávání vůbec k dispozici a jak bude případně fungovat.

Adresa pro internetové objednávání jídel v menze byla a snad opět bude: <http://menza.zcu.cz>

7.3 KATEDRA TĚLESNÉ VÝCHOVY

Nabídka doporučeného předmětu „Tělesná výchova“ Katedry tělesné výchovy a sportu pro studijní rok 2004–2005:

Semestrální kurzy

basketbal, badminton, florbal, fotbal, házená, judo, karate, kondiční posilování, kombinovaný program pro ženy (aerobik), kurzy sportovních specializací, lyžování běžecké, lyžování sjezdové, plavání, plavání základní, softbal, squash, tenis, volejbal, tělesná výchova (zahrnuje spektrum všech předmětů — sportovních specializací zajišťovaných KTS), Zdravotní tělesná výchova

Týdenní kurzy

- Základní letní kurz Poříčí (základní vodácký výcvik, základní plavecký výcvik, softbal, tenis, volejbal, basketbal, základy orientačního běhu a technických sportů, lakros a ringo) — srpen 2005

- Základní zimní kurz (výuka lyžování a snowboardingu) — prosinec 2004
- Základní zimní kurz Pernink (základní lyžařské dovednosti — sjezd, běh) — leden 2005
- Základní zimní kurzy Itálie — březen 2005

Kurzy sportovních specializací

- lyže běh Pernink — leden 2005
- zimní lyžařský kurz Itálie, Rakousko — leden 2005
- házená, volejbal, plavání — únor 2005
- judo Nečtiny — duben 2005
- horská kola + vysokohorská turistika — září 2005
- vodáctví - české řeky — červen 2005
- cyklokurz Pernink + Rybníky + Nečtiny — září 2005
- plavání, vodní pólo Strakonice — duben 2005
- beach-volejbal Itálie — září 2005

Všechny uvedené kurzy jsou oceněny dvěma kredity. Studentům prvních ročníků všech fakult doporučujeme, aby si kurzy, případně i předmět TV (tělesná výchova ve druhém semestru – pro studenty prvního ročníku FEL), zapsali přímo u zápisu. Dodatečné zápisy jsou podmíněny zaplacením finanční částky na studijním oddělení.

Bližší informace získáte na stránce <http://www.kts.zcu.cz>

HELPDESK CIV

Kromě přístupu k dokumentaci potřebuje uživatel mít možnost elektronicky či osobně požádat o radu či pomoc. V řadě případů kromě rady potřebuje vyřešit konkrétní svízelnou situaci (zapomenutí hesla, ztráta důležitých dat). Přesně k tomu slouží HelpDesk CIV.

8.1 ZÁKLADNÍ INFORMACE

HelpDesk CIV tvoří pracoviště v lokalitách UI a HJ, studentská služba HELPS, systém RT a informační server <http://support.zcu.cz> Služby HelpDesku mohou využívat všichni studenti a zaměstnanci; HelpDesk však slouží pouze k řešení problémů, neplette si jej se školícím zařízením.

8.2 JAK HELPDESK KONTAKTOVAT

Primární sídlo je v objektu IC (Informační centrum) v areálu Bory, místnost **UI205a**¹, telefon 377 638 888. V budově HJ naleznete pracoviště HelpDesku v místnosti **HJ 306**, telefon 377 632 732.

Pokud je to možné, preferovanou cestou kontaktu se službou pomoci uživatelům je elektronická pošta. Adresa je:

`operator@service.zcu.cz`

Vzhledem k tomu, že všechny požadavky (tedy i ty, které nahlášíte telefonicky) jsou zaznamenány do systému RT (viz níže),

---

¹viz plánky v kapitole 10

doporučujeme zejména zkušenějším uživatelům používat e-mailové rozhraní. Studenty žádáme, aby své dotazy a připomínky posílali pouze ze své školní poštovní adresy (tedy z adresy končící `students.zcu.cz`), aby byl zřejmý jejich studijní poměr.

Budete-li raději telefonovat, připravte si označení učebny nebo místnosti odkud voláte, své uživatelské jméno a označení počítače (operačního systému nebo programu), na kterém pracujete.

8.3 SLUŽBY HELPDESKU

Pracoviště HelpDesku CIV jsou pro vás centrálním místem, kam se obracíte se svými problémy a proto řeší nejrůznější záležitosti. Častými úkony jsou zejména:

- manipulace s kontem (ztráta hesla, mazání profilů),
- tiskové služby (obsluha tiskáren, výdej tisků, příjem plateb za tisky),
- dohled nad dodržováním pravidel sítě WEBnet,
- řešení problémů všeho druhu,
- obsluha RT fronty `operator@service.zcu.cz`,
- hlášení závad, předávání reklamací a požadavků konkrétním administrátorům,
- odemykání a zamykání učeben.

Provozní doba HelpDesku je v pracovní dny 8.00–12.00 a 12.45–21.30. O prázdninách je provozní doba omezena.

Při osobních návštěvách žádáme studenty, aby vstupovali po jednom, měli **připravenou kartu JIS a znali své uživatelské jméno**. Bohužel na tomto místě musíme připomenout i dodržování základních pravidel slušnosti, na která studenti často zapomínají.

8.3.1 TISKOVÉ SLUŽBY

Veřejné tiskárny obsluhující tiskové fronty (viz 6.2.5) jsou k dispozici v UI205 (černobílý laser A4, černobílý laser A3, barevný laser A4, jehličkové rychlotiskárny A4) a v HJ 305 (černobílý laser A4, jehličková rychlotiskárna A4). Všechny laserové tiskárny podporují PostScript a většina je vybavena duplexní jednotkou pro oboustranný tisk.

Cena tisku na laserové tiskárně je 1,70,- Kč za černobílý tisk a od 10,- Kč za barevný tisk. Není povolen tisk komerčního charakteru.

Tisk na DFX je zdarma, povolen je pouze tisk studentem vypracované úlohy. Není povolen tisk zadání, skript, manuálů a pod.

Podrobnější informace, přehled tiskáren a ceny tisku naleznete na

<http://support.zcu.cz/tisk>

Pokud operátor řeší nějaký problém, má vaše tisková úloha nižší prioritu; počítejte proto s malým čekáním a nenechávejte tisky až na poslední chvíli.

8.3.2 SLUŽBA HELPS

Služba HELPS tvoří první linii řešení běžných uživatelských problémů zaměstnanců i studentů ZČU („nejde nám tiskárna“, „nemohu se přihlásit“, „nejde mi to a to“). Jejím účelem je kvalifikované posouzení problému na místě a buď jeho vyřešení nebo předání příslušným administrátorům.

Služba HELPS podléhá pracovníkům HelpDesku a je zajišťována vybranými a vyškolenými studenty ZČU, kteří jsou k dispozici v pracovních dnech od 8.00 do 18.00 hodin buď na pracovišti HelpDesku nebo na vyhrazeném pracovišti v učebně UI202.

Máte-li zájem stát se členem týmu HELPS, kontaktujte HelpDesk. Jedná se o placenou činnost, podmínkou je dobrá znalost výpočetní techniky, operačních systémů a práce na PC. Bližší informace vám podají pracovníci HelpDesku CIV nebo přímo členové HELPS.

8.4 SYSTÉM REQUEST TRACKER — RT

Většina problémů nebo požadavků se zpracovává za pomoci RT systému (*Request Tracker*), který patří do kategorie tzv. *trouble ticketing systems*. Každý požadavek dostane unikátní číslo, pod kterým lze sledovat vývoj řešení daného problému. V archivu lze také hledat záznamy o řešení podobných problémů v minulosti.

Systém RT má webové² a mailové rozhraní³. Je v něm zavedeno množství tematických front, které mají přiděleny konkrétní správce zodpovědné za řešení požadavků. Abyste nemuseli znát účel každé fronty, posílejte své požadavky na adresu `operator@service.zcu.cz`, kde ji operátor přesune do správné cílové fronty.

Výhodou systému RT je zejména to, že se žádný mail neztratí, nezapomene, lze sledovat komunikaci s žadatelem (označovaný jako requestor) a mezi lidmi, kteří se podílejí na řešení požadavku.

8.5 ČASTO ŘEŠENÉ PROBLÉMY

1. Jak si změním ORION heslo?

V operačním systému ORION LINUX si heslo můžete změnit „klasickým“ příkazem `passwd` resp. `kpasswd`.

V operačním systému MS Windows spustíte na příkazové řádce program `kpasswd`. Příslušné okno otevřete kliknutím na tlačítko Start, vybráním položky Spustit a zadáním `cmd` do kolonky otevřít.

Zdají-li se vám výše popsané způsoby příliš složité, můžete si heslo změnit také na <https://heslo.zcu.cz> pomocí webového rozhraní.

2. Nemohu se přihlásit do Windows

Problém bývá v „nabobtnání“ uživatelského profilu OS Windows nad povolenou diskovou kvótu. Proto je

²<http://rt.zcu.cz>

³Studenty opět žádáme, aby své dotazy a připomínky posílali pouze ze své školní poštovní adresy (tedy z adresy končící `students.zcu.cz`), aby byl zřejmý jejich studijní poměr k ZČU.

vhodné tento profil občas promazat. Nemůžete-li se již do Windows přihlásit, udělejte to v unixovém prostředí. Svůj NT nebo XP profil naleznete v podadresáři `.nt4iprofile` resp. `.XPprofile` ve svém domácím adresáři na AFS.

3. **Chci získat nebo vrátit JIS kartu**

HelpDesk CIV požadavky týkající se JIS karty **neřeší**, neřešil a nikdy řešit nebude. Musíte kontaktovat v úředních hodinách administrátora JIS v **UI 124**.⁴ Operátoři HelpDesku nemají možnost ani oprávnění tyto akce zařizovat.

4. **Něco chcete a nemáte JIS kartu**

Většina úkonů prováděných operátory CIV (zejména manipulace s kontem) vyžaduje ověření totožnosti žadatele a jeho studijního (zaměstnaneckého) poměru. Mějte proto připravenou svoji JIS kartu včetně platné validační známky. Karta JIS není potřeba pouze v případě tiskových služeb.

5. **Vstup do učeben**

Vstup do veřejných učeben je povolen pouze po přiložení karty JIS na snímač a pozitivní autorizaci.⁵ Dveře od učeben musí být stále zavřené, mimo jiné i pro správnou funkci klimatizace. Budete-li bránit zavření dveří například umístěním židle, bude vám na čas zablokováno konto. Pokud se k takovému činu nikdo nepřizná, budou všechny osoby přítomné v učebně požádány učebnu opustit a předložit svoji JIS kartu k ověření oprávněnosti jejich pobytu v učebně.

6. **Dodržování pravidel sítě WEBnet**

V učebnách je zejména zakázáno manipulovat s hardware, hrát počítačové hry a konzumovat jídlo a nápoje; přesto se tak často děje. Koho při tom chytíme, tomu automaticky zablokujeme na dva měsíce konto.

---

⁴Podrobnosti viz kapitola 3

⁵viz Provozní řád veřejných počítačových učeben ve správě CIV na straně 27

Operátoři CIV mají právo vyžadovat na studentech prokázání totožnosti — viz provozní řád učeben CIV na straně 27.

8.6 DALŠÍ ZDROJE INFORMACÍ

Pomoc a radu v elektronické formě lze také hledat na stránkách uživatelské podpory na adrese

`http://support.zcu.cz`

nebo v archivu RT⁶. Za účelem získávání důležitých aktuálních informací o zdrojích a službách počítačové sítě je vhodné zapsat se do elektronické konference WEBNET⁷ nebo aktivně sledovat sekci novinek na `http://support.zcu.cz`

support.zcu.cz Západočeská univerzita v Plzni
Centrum informatizace a výpočetní techniky

HelpDesk
Orion
WEBnet
Dokumentace
Bezpečnost
Aktuálně

Hledat

Novinky

Změna politiky údržby uživatelského hesla v prostředí Orion
Článek popisuje novou politiku pravidelné změny hesla alespoň jednou za 6 měsíců, která začne být vyžadována po letních prázdninách. (30.6.2004) [...info](#)

Nové přípojné místo pro notebooky
Článek popisuje novou politiku pravidelné změny hesla alespoň jednou za 6 měsíců, která začne být vyžadována po letních prázdninách. (30.6.2004) [...info](#)

Aktuální témata

Hlášení závad, žádost o pomoc (formulář pro RT)
Jak si změnit heslo?
konverze poštovních složek pro uživatele nových stanic IS

Pro všechny

HelpDesk CIV
RT systém
E-mail na ZČU
Pravidla používání sítě WEBNet
Sborniky CIV-LPS
Odborné semináře

Pro studenty

OrionXP
OrionLinux
OrionTS
Nejčastější dotazy-problémy

Pro zaměstnance

OrionNT-1S
IS-terminálové aplikace
Antivir pro Windows
E- mailové konference

Obrázek 8.1: Úvodní stránka serveru uživatelské podpory

⁶`http://rt.zcu.cz`

⁷`http://mail.zcu.cz/dokumentace/konference.html`.

POČÍTAČE A STUDIUM — IS/STAG

Informační systém studijní agendy ZČU (dále jen IS/STAG) slouží především k evidenci a správě:

- studijních programů, jejich oborů, plánů a předmětů,
- studentů, jejich registrací na předměty (jejich rozvrh) a zkoušky, známky, studované obory,
- místností a jejich rozvrhů.

Mezi jeho základní funkce využívané především studenty patří:

- předzápis předmětů,
- zápis na zkoušky,
- vyplnění údajů o diplomové práci,
- prohlížení a vyhledávání ostatních údajů (osobní rozvrh, rozvrh a anotace předmětů, studijní programy, . . .),
- vizualizace studijních plánů.

Dále obsahuje IS/STAG i moduly *Absolvent* pro evidenci absolventů ZČU, *Přijímací řízení* pro podporu organizace přijímacího řízení s možností přístupu uchazečů k výsledkům pomocí Internetu a *Koleje* pro organizaci ubytování studentů na kolejích.

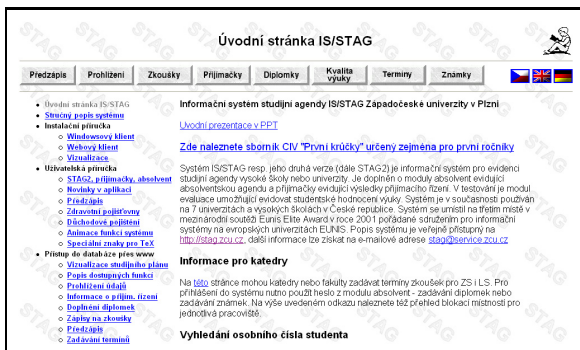
9.1 HARMONOGRAM AKADEMICKÉHO ROKU

Činnosti prováděné v IS/STAG úzce souvisí s harmonogramem akademického roku. Příprava na příští akademický rok začíná již rok před jeho zahájením, kdy během zimního semestru jsou aktualizovány jednotlivé předměty, studijní programy a obory a v závěru semestru studijní plány. Během dubna jsou na základě údajů v IS/STAG vytisknuty brožury nebo CD-ROM s informacemi o studiu na všech fakultách a do konce května je připraven rozvrh předmětů, které budou v příštím akademickém roce vyučovány.

9.2 UŽIVATELSKÉ ROZHRAŇÍ IS/STAG

Uživatelské rozhraní IS/STAG je tvořeno klientskými aplikacemi dvojího druhu:

- klientem pro OS Windows v prostředí ORIONXP nebo ORIONT (viz kap. 6),
- webovým klientem, kdy uživatelské rozhraní je tvořeno množinou dynamických webových stránek a uživatel tak může s IS/STAG komunikovat prostřednictvím běžného webového prohlížeče.

Obrázek 9.1: Úvodní obrazovka webového rozhraní

V současné době je možné pomocí klienta pro OS Windows realizovat předzápis a vyhledávání některých údajů, pomocí webového prohlížeče je pak možné uskutečnit předzápis, zápis na zkoušky, vyplnit údaje o diplomové práci a vyhledávat základní informace v IS/STAG.

Vstupním bodem pro přístup do IS/STAG ze sítě Internet je adresa

<http://stag.zcu.cz>

Odtud je možné uskutečnit předzapis¹, zápis na zkoušku² nebo vyhledávat³ různé údaje. Také se zde nachází veškerá uživatelské dokumentace.

9.2.1 ZÁPIS NA ZKOUŠKU V IS/STAG

První povinnost použít přístup do IS/STAG potká studenta prvního ročníku při registraci na zveřejněné termíny zkoušek, které musí za příslušný semestr složit. K registraci je třeba počítač připojený do Internetu s některým z běžně používaných webových prohlížečů (Mozilla, Netscape, Internet Explorer). Vstupním bodem pro registraci na zkoušky je adresa

<http://stag.zcu.cz/zkousky>

Na úvodní stránce se prostřednictvím odkazu *Přihlášení do systému* lze přihlásit do IS/STAG. Jako uživatelské jméno se zadává osobní číslo studenta, které mu bylo přiděleno (např. A123456), jako heslo písmeno „x“ následované jeho rodným číslem bez lomítka (např. x123456789). Nezná-li student svoje osobní číslo, má na téže stránce možnost jej zjistit na základě svého jména. K přihlášení do IS/STAG nemůže použít své uživatelské jméno a heslo z prostředí ORION.

Po úspěšném přihlášení se nejdříve zobrazí seznam termínů, které byly vypsaný pro předměty, které má student složit, potom seznam předmětů, ke kterým dosud nebyly vypsaný žádné termíny a nakonec přehled úspěšně splněných zkoušek s odpovídajícími známkami. Vlastní registrace na zvolený termín je jednoduchá — stačí kliknout na odkaz *zapsat* u příslušného termínu, který se změní na odkaz *odepsat*. Zrušit registraci lze tedy stejným způsobem. Při registraci i jejím rušení platí dále tato pravidla:

---

¹<http://stag.zcu.cz/predzapis>

²<http://stag.zcu.cz/zkousky>

³<http://stag.zcu.cz/prohlizeni>

- lze provést registraci na nejvýše jeden zatím neproběhlý termín téhož předmětu a typu zkoušky (zkouška, zápočtový test),
- není možné si zapsat zrušený termín,
- pokud je student zapsán na zrušený termín, může se z něj pouze odhlásit,
- podle studijního a zkušebního řádu se student může na zkoušku přihlásit nebo se z ní odhlásit jen do jejího začátku. Proto po vyznačeném začátku zkoušky již není možné se na ni přihlásit,
- student se již neodhlašuje z již absolvované zkoušky.

9.2.2 PŘEDZÁPIS

Předzapis předmětů na další akademický rok je zahájen na začátku června a ukončen na začátku září. Jeho cílem je registrace studentů na předměty a zároveň průzkum předběžného zájmu studentů o tyto předměty. Jelikož kapacita předmětů bývá zpravidla omezena, nelze většinou všechny zájemce uspokojit. Pokud mají za daný akademický rok získat potřebný počet kreditů, musí si zapsat předmět jiný. Studenti, kteří mají daný předmět povinný či povinně volitelný, jsou samozřejmě upřednostňováni. Na druhé straně nemusí být některé předměty otevřeny pro příliš malý zájem a situace se pak řeší podobně jako při převisu poptávky. Podrobnějšímu popisu problematiky předzapisu se věnuje samostatný bulletin CIV (viz 9.4), uživatelská dokumentace je k dispozici na adrese:

<http://stag.zcu.cz/uziv.doc/predzapis>

Definitivní registrace studenta na předmět je provedena při každoročním povinném zápisu (polovina září) zapsáním předmětů do indexu (výkazu o řádném studiu na vysoké škole) v souladu s předběžnou registrací.

9.2.3 VIZUALIZACE STUDIJNÍHO PLÁNU

Modul *Vizualizace studijních plánů* umožňuje studentům, uchazečům o studium a studijním referentkám přehledně zobrazit studijní plány oborů jako jednu WWW stránku, ve které lze interaktivně zobrazit závislosti předmětů a kterou lze vytisknout nebo si stáhnout a odnést například na disketě k off-line prohlížení. Modul obsahuje generátor tiskových sestav a je zde možné vytisknout vybrané informace ve formě srovnatelné s tištěnou brožurou „*Informace o studiu*“ — použitelné například při předzápisu. Více viz

<http://stag.zcu.cz/vsp>

9.2.4 TECHNICKÉ INFORMACE

Protože webový prohlížeč si pamatuje zadané uživatelské jméno i heslo, aby je uživatel nemusel neustále zadávat při přístupu na chráněné webové stránky, je *nutné prohlížeč po dokončení práce s IS/STAG zavřít*. Mohlo by se totiž stát, zvláště při práci ve veřejných počítačových učebnách, že by uživatelský účet v IS/STAG byl někým snadno zneužit. Vlastní komunikace prohlížeče a IS/STAG je vedena šifrovaným kanálem (HTTP nad SSL), čímž je zabráněno možnému odposlechu hesel či modifikaci přenášených dat. Pokud se do IS/STAG připojujete pomocí modemu přes síť některé z firem poskytujících připojení na Internet, může se stát, že pro vás nebude možné se k IS/STAG připojit. Je to tím, že zabezpečená komunikace je směřována na port s číslem 8443, který může být na straně poskytovatele zakázán. To můžete snadno ověřit tím, že si ve svém webovém prohlížeči otevřete adresu

<http://stag.zcu.cz/FAQ.php>

a zkusíte uvedené dva testy. Pokud neproběhnou oba testy správně, je to tím, že váš poskytovatel připojení má zakázán jeden z potřebných portů (8080 a 8443). Pokud máte s připojením do IS/STAG stále potíže i přes to, že oba testy proběhly správně, pokuste se je odstranit na základě instrukcí na

též stránce. Dále vezměte na vědomí, že v pondělí mezi 00.00 a 05.00 probíhá automatické zálohování databázi IS/STAG, a že tedy v tuto dobu obvykle IS/STAG není dostupný. Pokud potíže přesto přetrvávají, ohlaste je na adresu

`uis@service.zcu.cz`

spolu s podrobným popisem chyby: jak a kdy k ní došlo, odkud a pomocí jakého webového prohlížeče jste se do IS/STAG připojovali a případná chybová hlášení IS/STAG. Urychlíte tak nalezení a následnou opravu poruchy nebo chyby.

Chyby datového rázu v IS/STAG jako například kapacity předmětů, nekonzistence ve studijních programech, chybné anotace předmětů a podobně nehlase nám, ale vždy příslušné fakultě. E-mailové adresy jsou ve tvaru

`fak@service.zcu.cz`

kde *fak* je zkratka fakulty – například: `fav@service.zcu.cz`

9.3 KVALITA VÝUKY

IS/STAG obsahuje též modul pro hodnocení kvality výuky na ZČU, pomocí něhož se studenti přímo podílejí na tomto procesu formou anket a dotazníků na konci každého semestru. Výchozím bodem je stránka na adrese

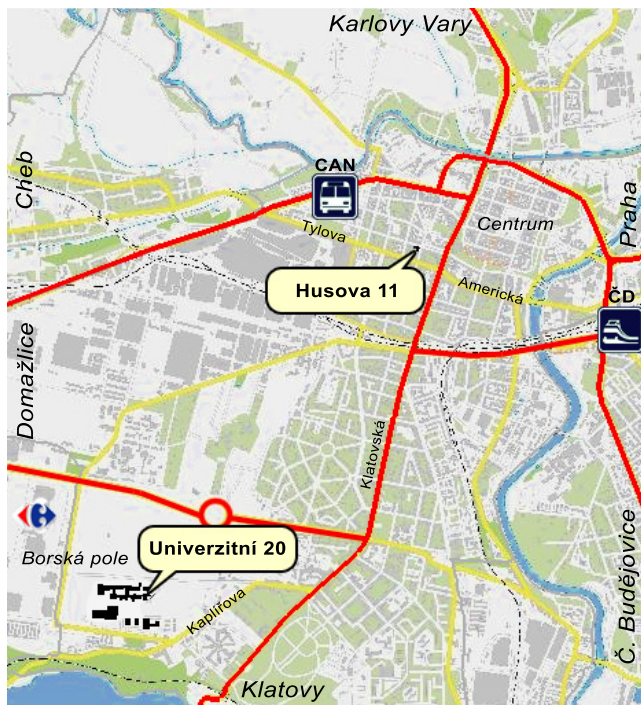
`http://www.kvalita.zcu.cz`

9.4 SEZNÁMENÍ S IS/STAG – SBORNÍK CIV

Problematikou IS/STAG se detailně zabývá každoročně vydávaný sborník CIV „Seznámení s IS/STAG“, který vyšel naposledy v květnu 2004. Můžete si jej stáhnout ve formátu PDF,⁴ jinak bývá k dispozici během předzápisu ve vyhrazených učebnách.

⁴<http://home.zcu.cz/ori/sbornik/2004-2/civ2004-2.pdf>

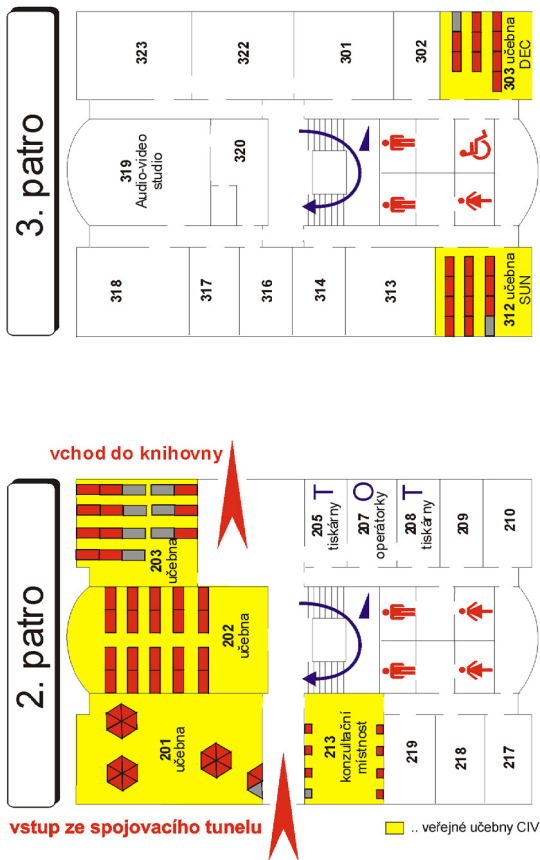
PLÁNKY

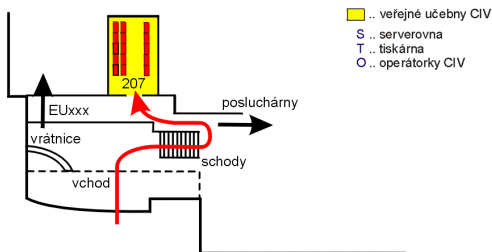
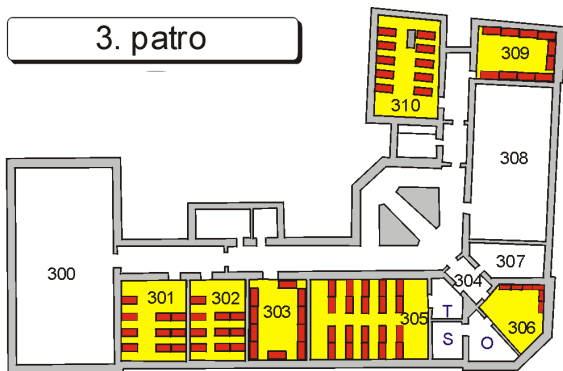
Obrázek 10.1: Budovy CIV v Plzni

Obrázek 10.2: Budova UI, Univerzita 20

Obrázek 10.3: Budova HJ, Husova 11 (nahore) a budova EP, Univerzitní 26

Přehled veřejných počítačových učeben CIV

Učebna	PC	NB	Vybavení počítači	Režim	OrionT	Orion XP	Orion Linux	UNIX Solaris	UNIX DEC	Provozní doba
UJ201	20		PC DELL OptiPlex G1 (Pentium II 300 MHz, RAM 64 MB, HDD 1.8 GB, Dell monitor 17")							
UJ202	20		PC Compaq EVO D330 (P4 2.6 GHz, RAM 264 MB, HDD 37 GB, monitor 17")							
UJ203	11		PC HP X2000 (Pentium 1.7 GHz, RAM 1 GB, HDD 60 GB, monitor 21", grafická karta FireGL4)	O, J						8:00-21:30
UJ213	4	14 + WiFi	<i>studovna pro krátkodobou práci (10min) s možností připojení notebooků</i>	(J)						
UJ112	12		DEC Alpha	O, R, J						
UJ303	9		DEC Alpha	J						
UJ312	12		SUN Blade 150, LCD display 18"	J						8:00-20:00
UU406	20		<i>probíhá upgrade (srpen/září 2004)</i>							
HJ301	10		PC Compaq D310 (Celeron 1.7 GHz, RAM 128 MB, HD 20 GB, monitor 17")							
HJ302	10		PC Compaq D310 (Celeron 1.7 GHz, RAM 128 MB, HD 20 GB, monitor 17")							
HJ303	10		PC Dell GX100 (Celeron 300 MHz, RAM 64 MB, HD 2 GB, monitor 17")							
HJ305	20		PC Compaq D310 (Celeron 1.7 GHz, RAM 128 MB, HD 20 GB, monitor 17")	R						8:00-20:30
HJ306	2	4	<i>probíhá upgrade (srpen/září 2004)</i>							
HJ309	10		<i>probíhá upgrade (srpen/září 2004)</i>							
HJ310	10		PC Compaq D310 (Celeron 1.7 GHz, RAM 128 MB, HD 20 GB, monitor 17")							
EP207	15	8	PC Compaq EVO D330 (P4 2.6 GHz, RAM 264 MB, HDD 37 GB, monitor LCD 15")	J						

Zobrazená provozní doba učeben platí v pondělí až pátek během semestru. Ve zkuškovém období a o prázdninách je provozní doba upravována.

O - přístup omezen na uživatele se zvláštními právy **R** - učebna převážně rozvrhována **J** - vstup na JIS kartu

<http://prvnikrucky.zcu.cz>

